

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anniina Niemi

”KÖYHYYS VAIKUTTA AIKA PALJON
LAPSEN, AINAKIN ITSENI,
KEHITYKSEEN JA MIELEN HYVINVOINTIIN”

Nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyydestä

Sosiaali- ja terveysala
2025

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anniina Niemi
Opinnäytetyön nimi	”Köyhyys vaikuttaa aika paljon lapsen, ainakin itseni, kehitykseen ja mielen hyvinvointiin” – Nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyydestä
Vuosi	2025
Kieli	suomi
Sivumäärä	53 + 3 liitettä
Ohjaaja	Riitta Koskimäki

Suomessa on suhteellista lapsiperheköyhyyttä, joka vaikuttaa heikentävästi lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, millaisia kokemuksia, ajatuksia ja asenteita nuorilla on köyhyyteen liittyen. Kohderyhmänä oli erään vaasalaisen koulun 9. -luokkalaiset oppilaat. Tavoitteena oli kannustaa nuoret pohtimaan aihetta ja tukea heidän sosiaalista osallisuuttaan. Lisäksi haluttiin saada nuorten ääni kuuluviin, tuoda esiin heidän kokemuksensa ja vähentää köyhyyteen liittyvää mahdollista häpeää.

Tässä opinnäytetyössä on sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia piirteitä. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella. Kvantitatiivisten eli määrällisten kysymysten vastausten analysointiin on käytetty SPSS-ohjelmaa, kuvioita ja taulukoita. Kvalitatiivisten eli avointen kysymysten vastaukset analysointiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen luomiseen käytettiin luotettavia lähteitä kuten kirjoja, tutkimuksia, verkkosivuja ja artikkeleja. Tutkimuksen keskeiset käsitteet ovat köyhyys, nuoruus ja hyvinvointi ja terveys.

Tutkimukseen osallistui 98 nuorta. Enemmistö koki, että heidän perheensä ei ole köyhä ja perheen taloudellinen tilanne on hyvä. Köyhyyttä kokevien nuorten mielestä köyhyys vaikutti eniten heidän harrastamiseensa ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Tutkimuksen mukaan kokemus perheen huonosta taloudellisesta tilanteesta on yhteydessä kiusatuksi tulemiseen. Nuoret tunnistivat köyhyyden erityisesti materiasta, kuten vanhoista ja rikkiäisistä vaatteista ja tavaroista. Lisäksi köyhällä havaittiin olevan haasteita tai puutteita perustarpeissa, osallisuudessa ja toimijuuksissa, toimeentulossa ja sosiaalisuudessa.

Avainsanat   köyhyys,   nuoruus,   hyvinvointi,   terveys

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	8
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	10
3	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	11
4	KÖYHYYS.....	14
	4.1 Suhteellinen köyhyys.....	15
	4.2 Subjekttiivinen köyhyys	16
	4.3 Lapsiperheköyhyys	16
	4.4 Eriarvoisuus ja sosioekonominen asema	18
5	HYVINVOINTI JA TERVEYS	20
	5.1 Hyvinvoinnin ja terveyden mittaaminen.....	20
	5.2 Fyysinen terveys.....	22
	5.3 Psyykinen terveys	22
	5.4 Sosiaalinen hyvinvointi	23
6	NUORUUS.....	24
7	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	26
	7.1 Tutkimusmenetelmä	26
	7.2 Aineiston keruu ja kohderyhmä.....	26
	7.3 Aineiston analysointi	27
8	TUTKIMUSTULOKSET	31
	8.1 Vastaajien taustatiedot	31
	8.2 Nuorten kokemukset köyhyydestä ja perheen taloudellisesta tilanteesta	

8.3	Taustamuuttujien yhteys perheen taloudellisen tilanteen kokemukseen	35
8.4	Asiat, joista nuoret tunnistavat köyhyden.....	36
8.4.1	Perustarpeet.....	36
8.4.2	Osallisuus ja toimijuus.....	37
8.4.3	Toimeentulo	37
8.4.4	Materia.....	38
8.4.5	Sosiaalisuus.....	39
8.5	Asiat, joista köyhyys nuorten mielestä johtuu	41
8.6	Nuorten kokemukset kiusaamiseen liittyen	41
8.7	Perheen taloudellisen tilanteen yhteys kiusaamiseen.....	43
8.8	Nuorten ajatuksia aiheesta.....	44
9	POHDINTA.....	46
9.1	Luotettavuus ja eettisyys.....	46
9.2	Johtopäätökset.....	48
9.3	Kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet.....	51
	LÄHTEET	54

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1. Erik Allardtin hyvinvointiteoria päivitettyä nykyhetkeen (Martela, 2022, s. 570)	21
KUVIO 2. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123)	28
KUVIO 3. Nuorten arvio siitä, kuinka paljon köyhyys vaikuttaa heidän asioihinsa arjessa (N = 6)	34
KUVIO 4. Vastaukset kysymykseen "Mistä asioista köyhyys voi mielestäsi johtua?" (Google Forms kuvakaappaus) (N = 98)	41

LIITELUETTELO

LIITE 1. Kyselylomake

LIITE 2. Kirje huoltajille

LIITE 3. Saatekirje nuorille

1 JOHDANTO

Lapsiperheiden köyhyys on ollut yhteiskunnallisen keskustelun teemana koko 2000-luvun ajan (Karvonen & Salmi, 2016, s. 3). Lastensuojelun Keskusliiton blogikirjoituksen (Falk ja muut, 2021) mukaan lapsiperheköyhyys Suomessa on kasvussa. Lapsiperheissä vallitseva köyhyys oli kasvussa jo ennen COVID-19-pandemiaa, mutta koronaviruskriisi on ollut myös omiaan lisäämään köyhyyttä (Falk ja muut, 2021). Tämän lisäksi Ukrainassa vallitseva Venäjän hyökkäyssota on vaikuttanut Suomen kotitalouksiin. Koronaepidemia ja rajoitukset, sekä Venäjän Ukrainaan kohdistuvasta sodasta seuraava ruokakriisi, kallis energia ja inflaatio ovat uhka ihmisten hyvinvoinnille ja hyvinvointiyhteiskunnalle. (Karvonen ja muut, 2022, s. 9) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen teoksen (2022, 205) mukaan ”vuoden 2022 alussa alkanut voimakas hintojen nousu tulee joissain köyhyysmittareissa näkymään kasvavana köyhyytenä, ainakin jos palkat eivät kasva samaa tahdista”.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan 9. -luokkalaisten nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyydestä. Havaintojen mukaan lapsia ja nuoria ei haastatella yhtä usein köyhyyteen liittyen, kuin aikuisia. Opinnäytetyön tutkimuskohteeksi valikoitui nuoret, koska myös heidän kokemuksillaan on merkitystä. Nuoret ovat yhteiskunnan tulevaisuus, joten heidän hyvinvointiaan tulee tukea kaikin keinoin. Myös nuorten syrjäytymistä, yksinäisyyttä ja kiusatuksi tulemista tulee pyrkiä ehkäisemään ja estämään. Köyhyys on yhteiskunnallisesti ajankohtainen aihe, jonka vuoksi se on tärkeää nostaa esiin tutkimuksissa ja julkisissa keskusteluissa. Talous- ja raha-asiat ovat isossa roolissa ihmisten elämässä. Ne vaikuttavat kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, ja niiden vaikutus kaikkiin elämän eri alueisiin on merkittävä.

Tässä opinnäytetyössä on sekä määrällisiä (kvantitatiivisia) että laadullisia (kvalitatiivisia) piirteitä. Kyselylomakkeessa on hyödynnetty näitä molempia tutkimuksen lähestymistapoja, koska tavoitteena on selvittää mahdollisimman yksityiskoh-

taisesti ja laajasti nuorten subjektiivisia kokemuksia, ajatuksia ja asenteita köyhyyteen liittyen. Lähteinä on käytetty luotettavia verkkosivuja ja tietokantoja kuten tiedonhakupalvelu Finna.fi ja Terveyskirjasto Duodecim. Lisäksi on käytetty monipuolisesti alaan ja aiheeseen liittyviä tutkimuksia, kirjoja, uutisia, artikkeleita ja blogikirjoituksia.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui köyhyys, koska se on ilmiönä mielenkiintoinen, laaja, ajankohtainen ja sopivan haastava. Tutkimuskohteeksi päätyivät erään koulun 9. -luokkalaiset nuoret. Arvion mukaan he ovat jo sen ikäisiä, että pystyvät tarkastelemaan suhteellisen realistisesti perheensä taloudellista tilannetta sekä pohtimaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja tunteitaan näin haastavaan aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön päätutkimusongelma on, millaisia kokemuksia ja ajatuksia nuorilla on köyhyydestä. Tutkimusongelmasta muodostuu tutkimuskysymykset, joita tässä opinnäytetyössä on kolme:

- 1.) Onko nuorilla kokemusta köyhyydestä?
- 2.) Millaisia ajatuksia ja asenteita nuorilla on köyhyyteen liittyen?
- 3.) Onko perheen taloudellisella tilanteella vaikutusta nuoren arjen asioihin?

Tutkimuksen tarkoituksena on edistää ja tukea nuorten hyvinvointia sekä heidän osallisuuttaan. On tärkeää kuulla nuoria ja osoittaa, että myös heidän ajatuksillaan ja kokemuksillaan on merkitystä. Tavoitteena oli myös herätellä nuoret pohtimaan aihetta, siihen liittyviä omia ajatuksia ja asenteita.

3 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Vaasan alueen 9. -luokkalaisten nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyyteen liittyen ei ole aikaisemmin tutkittu. Köyhyyteen, lapsiperheköyhyyteen ja köyhyyden ylisukupolvisuuteen liittyvää tutkimusta on kuitenkin tehty eri tahojen toimesta Suomessa. Näitä tahoja ovat esimerkiksi Tilastokeskus, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Pelastakaa Lapset ry ja Kansaneläkelaitos KELA.

Havaintojen mukaan köyhyyteen liittyvissä tutkimuksissa haastateltavina ovat olleet usein aikuiset. Aikuisia haastatellaan luultavasti useammin siksi, että ajatellaan, että raha- ja talousasiat kuuluvat suurimmassa määrin aikuisuuteen eikä lapsuuteen tai nuoruuteen. Ehkä ajatellaan, että aikuiset ovat kypsempiä arvioimaan talouteen ja rahaan liittyviä asioita. Lisäksi on mahdollista, että lapsia ja nuoria pyritään suojelemaan niin pitkään kuin mahdollista rahaan liittyviltä huolilta, eikä heitä siksi haluta haastatella aiheeseen liittyen.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen uusimmassa teoksessa, ”Suomalaisten hyvinvointi 2022” (Karvonen ja muut, 2022, s. 106), kerrotaan, että työttömyyteen ja työkyvyttömyyteen liittyy vahvasti erittäin heikko osallisuuden tunne. Myös sukupuoli, ammattiasema, siviilisääty, koulutus, terveysongelmat ja ikä vaikuttavat osallisuuden tunteeseen. (Karvonen ja muut, 2022, s. 106–107.) Karvosen ja muiden (2022, 107) mukaan esimerkiksi opiskelevat nuoret ja työttömät ikääntyneet kokevat heikompaa osallisuuden tunnetta kuin työssäkäyvät keski-ikäiset.

Samaisessa ”Suomalaisten hyvinvointi 2022” -teoksessa (Karvonen ja muut, 2022, s. 204) tutkittiin köyhyyden kehitystä vuodesta 2015 lähtien. Köyhyyden tarkasteluun käytettiin minimibudjettimittaria ja pienituloisuusmittaria, ja näillä kahdella mittarilla saatuja tuloksia verrattiin toisiinsa. Tutkimuksen mukaan köyhyyden kehitys ja yleisyys riippuu vahvasti käytetystä mittarista (Karvonen ja muut, 2022, s. 204). Esimerkiksi hintojen nousun vaikutus näkyi minimibudjettiköyhyyden mittarissa, kun taas pienituloisuusmittarissa hintojen nousulla ei näyttänyt olevan

suurta vaikutusta. Tutkijoiden mukaan köyhyyttä tutkittaessa onkin hyvä hyödyntää useampaa eri mittaria, jotta saadaan kokonaisvaltainen kuva köyhyydestä. (Karvonen ja muut, 2022, s. 204.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteuttaa Kouluterveyskyselyn joka toinen vuosi. Kyselyn tavoitteena on tuottaa monipuolista ja luotettavaa tietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL], 2024b). Vuoden 2023 Kouluterveyskyselyyn (THL, 2023) osallistuivat perusopetuksen 4. ja 5 luokkalaiset, perusopetuksen 8. ja 9. -luokkalaiset sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Kyselyn mukaan ”tytöt kokivat poikia selkeästi yleisemmin heikkoa osallisuutta” (THL, 2023, s. 6). Tytöt kokivat poikia enemmän myös yksinäisyyttä vuonna 2023. Esimerkiksi ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista tytöistä 26 % koki yksinäisyyttä ja pojista puolestaan 9–10 %. (THL, 2023, s. 6.) Vuoden 2019 ja 2021 välillä yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt kaikilla koulutusasteilla ja sukupuolilla, mikä on johtunut hyvin todennäköisesti koronaepidemiasta seuranneista rajoituksista. Vuoden 2021 ja 2023 välillä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta yksinäisyyden kokemuksessa. (THL, 2023, s. 6.) Kyselyn mukaan koulussa tapahtunut kiusaaminen sekä vähintään kerran viikossa koettu kiusaaminen on lisääntynyt vuoteen 2021 verrattuna kaikilla kouluasteilla ja sukupuolilla, mutta erityisesti 8. ja 9. -luokkalaisilla (THL, 2023, s. 8).

Kansalaisjärjestö Pelastakaa Lapset ry toteuttaa vuosittain Lapsen ääni -kyselyn ja raportin. Vuoden 2022 -kyselyn tuloksista selvisi, että pienituloisen perheen lapsi ei koe saavansa tarpeeksi usein ja riittävästi tukea muilta ihmisiltä. Lisäksi lapsen yhteenkuuluvuuden tunne on heikompi, kuin hyvätuloisen perheen lapsella. Pienituloisuutta esiintyy useimmin maaseudulla, vähemmistöryhmissä ja yhden vanhemman perheissä. (Vinberg & Pelastakaa Lapset, 2023, s. 19.) Vuoden 2023 kyselyn avulla saatiin kuulla lasten ja nuorten kokemuksia omasta hyvinvoinnista ja perheen pienituloisuudesta. Kyselyyn vastasi yhteensä 1725 yläkoululaista ja

heistä 14 % koki perheensä pienituloiseksi. (Vinberg, 2023, s. 4) Kyselyn mukaan perheen pienituloisuus vaikuttaa negatiivisesti lapsen mielen hyvinvointiin. Lapsen arjessa pienituloisuus voi näkyä muun muassa kiusatuksi tulemisena, stressinä ja suruna. (Vinberg, 2023, s. 19–22.) Vuoden 2024 Lapsen Ääni -kyselyn mukaan köyhyyttä kokeville lapsille on heikommat mahdollisuudet osallistua maksullisiin harrastuksiin. Myös lasten huoli tulevaisuudesta on edelleen lisääntynyt. (Sarkia & Väliavaara, 2024, s. 28.)

4 KÖYHYYS

Köyhyys on maailmanlaajuinen ongelma. Köyhällä ihmisellä ei ole tai hän ei pysty hankkimaan hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä asioita, jotka vaativat rahaa. Köyhyyttä voidaan mitata esimerkiksi tulotasojen perusteella objektiivisesti, mutta se on myös jokaisen henkilökohtainen eli subjektiivinen kokemus. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 8; Kela, 2024b.)

Köyhyys jaetaan karkeasti absoluuttiseen ja suhteelliseen köyhyyteen. Absoluuttista köyhyyttä katsotaan esiintyvän nykyään vain kehitysmaissa ja suhteellista köyhyyttä puolestaan teollistuneissa yhteiskunnissa, kuten Suomessa. (Opetushallitus, 2022.) Tässä opinnäytetyössä määritellään vain suhteellisen köyhyyden käsitettä tarkemmin, koska tutkimus käsittelee suomalaisia nuoria ja heidän kokemuksiaan köyhyydestä.

Suomi lasketaan hyvinvointivaltioksi. Yleisesti hyvinvointivaltion arvona pidetään tasa-arvoisuuden lisäämistä, eli toisin sanoen eriarvoisuuden vähentämistä. Hyvinvointivaltiolle ominaisia piirteitä ovat kansalaisten kohtuullinen toimeentulo ja hyvinvointi. Köyhyys ja kurjuus ovat puolestaan asioita, joita hyvinvointivaltiossa pyritään estämään ja ehkäisemään. (Kontula, 2011, s. 16–17.) Suomi on asettanut tavoitteen köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisestä 100 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä (Sosiaali- ja terveysministeriö [STM], 2022). Suomen valtiolla on velvollisuus auttaa ja tukea köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevia kansalaisia muun muassa erilaisten rahallisten tukien, kuten perustoimeentulotuen avulla. (Laki toimeentulotuesta 1997/1412) Kuten Kontula (2011, s. 16) toteaa, ”jokaisen perustarpeet pitäisi tyydyttää, ja jokaiselle tulisi suoda oikeus hyötyä kohtuullisella tavalla ponnisteluistaan.”

4.1 Suhteellinen köyhyys

Suomessa tarkastellaan köyhyyttä enimmäkseen suhteellisenä (Lastensuojelun Keskusliitto 2020; STM, 2022). Karvonen ja muut (2022, s. 195) toteavat, että ”suhteellinen köyhyys mielletäänkin usein sellaiseksi aineelliseksi puutteeksi, joka haittaa sosiaalista toimintakykyä, kun taas absoluuttisessa köyhyydessä on kyse puutteesta, joka vaarantaa fyysisen toimintakyvyn.”

Suhteellista köyhyyttä mitattaessa otetaan huomioon muun väestön keskimääräinen elintaso ja elintavat. Suhteellisessa köyhyydessä elävällä yksilöllä tai ryhmällä ei ole rahaa ja mahdollisuuksia elää näiden keskimääräisten, yleisten elintasojen ja elintapojen mukaan. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 5; Opetushallitus, 2022.) Tämä yksilö tai ryhmä ei pysty muiden alueella asuvien ihmisten tavoin käymään esimerkiksi elokuvateatterissa ja ravintolassa, ostamaan uusia vaatteita tai harrastamaan.

Suhteellisen köyhyyden muodossa erityisesti ulkomaalaistaustaisilla henkilöillä tai maahanmuuttajilla on suuret riskit syrjäytymiseen ja syrjityksi tulemiseen. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 41) Myös esimerkiksi sukupuoli, etninen tausta, asuinseutu ja rikostausta voivat vaikuttaa siihen, kuinka suuri riski on kokea köyhyyttä. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 41)

Köyhyys ja sosiaalinen syrjäytyminen kytkeytyvät erilaisiin sosiaalisiin riskeihin, joita ovat esimerkiksi syntymä, sairaus, vanhuus, työttömyys, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, koulutuksen saatavuus ja asuminen, pitkäaikaistyöttömyys ja ylivelkaantuminen. (Saari, 2005, s. 9.)

Pienituloisiksi lasketaan kotitaloudet ja henkilöt, joiden tulot jäävät alle 60 prosenttia väestön keskimääräisestä, vuosittain käytettävissä olevasta tulosta. (Lohikoski, 2010; Eskelinen & Sironen, 2017, s. 5) Tätä köyhyyden mittaustapaa kutsutaan joko pienituloisuusmittariksi tai suhteelliseksi tuloköyhyysriskiksi. (Karvonen ja muut, 2022, s. 195.) Teoksessa ”Suomalaisten hyvinvointi 2022” (Karvonen ja

muut, 2022, s. 195–196) kerrotaan, että pienituloisuusmittarilla on sekä hyvät että huonot puolensa. Hyvinä puolina nähdään sen läpinäkyvyys ja yksinkertaisuus. Yksi huonoista puolista on se, että mittarin köyhyysraja on kaikissa maissa samassa kohtaa, vaikka maiden välillä on eroavaisuuksia elintasoissa. Mittari ei myöskään huomioi asumismenoja, jotka eroavat riippuen siitä, missä päin Suomea asuu. (Karvonen ja muut, 2022, s. 196.)

Tilastokeskuksen (2024) tietojen mukaan vuonna 2023 pienituloiseksi laskettiin Suomessa henkilö, jonka kuukausitulot jäivät alle 1 470 euron. Pienituloisiksi määriteltäviä henkilöitä oli vuonna 2023 yhteensä 736 800, eli 13,4 % koko asuntoväestöstä. Luku on pysynyt samana vuoteen 2022 verrattuna. (Tilastokeskus, 2024.) Tilastokeskuksen katsauksen (2024) mukaan vuonna 2023 kaikista asuntoväestön alle 18-vuotiaista lapsista 12,2 %, eli 123 100 lasta, eli pienituloisissa asutokunnissa. Määrä on noussut 0,5 % vuodesta 2022. (Tilastokeskus, 2024)

4.2 Subjektiiivinen köyhyys

Köyhyyttä voidaan mitata objektiivisten mittareiden lisäksi myös subjektiivisten kokemusten kautta. Köyhyyden moniulotteisuuden vuoksi onkin toivottavaa, että köyhyyttä tarkastellaan ja mitataan myös tästä näkökulmasta. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 8.) Subjektiiivisella mittarilla tarkoitetaan ihmisen omakohtaisten tunteiden, ajatusten ja kokemusten tarkastelua ja käsittelyä. (Eskelinen & Sironen, 2017, s. 7) Tässä opinnäytetyössä köyhyyttä mitataan subjektiivisella mittarilla. Haastateltavilta on kysytty esimerkiksi millaiseksi he kokevat perheensä taloudellisen tilanteen ja miten mahdollinen koettu köyhyys näkyy heidän arjessaan.

4.3 Lapsiperheköyhyys

Vuonna 2018 noin 112 000 lasta eli pienituloisessa perheessä ja juuri ennen Covid-19-kriisiä, vuonna 2019, laskettiin, että tämä luku oli kasvanut 121 000 lapseen (Falk ja muut, 2021). Voidaan myös päätellä, että koronakriisin seurauksena tämä luku on kasvanut entisestään. Lastensuojelun Keskusliiton blogikirjoituksessa (Falk

ja muut, 2021) kerrotaan, että lapsiperheköyhyys on lisääntynyt ja lisääntyy edelleen erityisesti pikkulapsiperheissä. Myös Sosiaali- ja terveysministeriön (2022) mukaan ”lapsiperheiden köyhyys on yleistynyt Suomessa”.

Pikkulapsiperheessä koettu köyhyys on vakavinta, koska se vaikuttaa 0–2-vuotiaan kognitiivisten ja vuorovaikutuksellisten kykyjen kasvuun ja kehitykseen negatiivisesti (Falk ja muut, 2021). Jos tämän ikäinen lapsi ei saa tarvitsemaansa hoitoa ja huolenpitoa, se voi vaikuttaa myös myöhemmällä iällä esimerkiksi hänen ihmissuhteisiinsa, koulunkäyntiin ja terveyteen. Lapsuudessa koettu köyhyys voi vaikuttaa vielä aikuisiälläkin negatiivisesti esimerkiksi mielenterveyteen ja työkykyyn. (Falk ja muut, 2021.) Ei kuitenkaan voida yleistää, että lapsuus olisi automaattisesti huono ja lapsen tulevaisuus heikko, jos perhe on pientuloinen (Falk ja muut, 2021).

Köyhyys voi olla periytyvää ja ylisukupolvista (Vauhkonen ja muut, 2017, s. 509). Vauhkonen, Kallion ja Erolan huono-osaisuuden ylisukupolvisuuteen liittyvän tutkimuksen (2017, 509) mukaan esimerkiksi ”työttömien lapsista tulee todennäköisemmin työttömiä riippumatta siitä, onko heillä toisen asteen tutkintoa”. Heidän mukaansa ylisukupolvista huono-osaisuutta voidaan ehkäistä parhaiten pitämällä huolta siitä, että myös työttömien lapsilla on mahdollisuus varhaiskasvatukseen. Lisäksi kouluihin pitäisi saada enemmän resursseja, jotta opettajilla olisi tarpeeksi aikaa oppilailleen. (Vauhkonen ja muut, 2017, s. 509.)

Suomessa pyritään aktiivisesti auttamaan lapsiperheitä sekä vähentämään lapsiperheköyhyyttä. Kansaneläkelaitos Kela, tukee lapsiperheitä erilaisin etuuksin. Näitä etuuksia ovat lapsilisä, vanhempainpäivärahat, äitiyspakkaus tai rahausuma, lastenhoidon tuet ja elatustuki. (Kela, 2024a.) Lapsen sairastaessa perhe voi saada tilapäistä hoitovapaata, omaishoidontukea, vammaistukea tai erityishoitorahaa. Lisäksi Kelalta on mahdollista hakea perustoimeentulotukea ja hyvinvointialueen sosiaalipalvelut voivat tarvittaessa myöntää täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. (Kela, 2024a.)

Suomen hallitus ja hyvinvointialueet pystyvät vaikuttamaan päätöksillään ja toimillaan lapsiperheiden hyvinvointiin. Koulujen ja varhaiskasvatuksen, harrastustoiminnan ja sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen ja laatuun panostaminen on tärkeää. Varhainen puuttuminen ja avunanto perheneuvolassa voi estää esimerkiksi äidin tai isän mielenterveys- tai päihdeongelman synnyn. Ennaltaehkäisy on todella suuressa roolissa lapsiperheköyhyyden vähentämisessä. Lapsiperheille tulee tarjota matalankynnyksen palveluita, joista ei tarvitse maksaa. Tällaisia palveluita voivat olla esimerkiksi kerhot, jumpat ja musiikkileikkikoulut. Joissain kaupungeissa on tarjolla myös erilaisia kohtaamispaikkoja kuten perhetaloja ja –kahviloita, joissa on helppo tavata muita vanhempia ja saada heiltä vertaistukea lapsiperhearkeen. (Falk ja muut, 2021.)

Suomessa on kehitetty uusi ”Harrastamisen Suomen malli”, jonka tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla liikuntaharrastus jokaiselle lapselle (Varuhin, 2021). Oleellista tässä mallissa on harrastuksen maksuttomuus ja se, että harrastus liitetään koulupäivän yhteyteen. Näin jokaisella lapsella ja nuorella on paremmat mahdollisuudet osallistua johonkin ohjattuun, liikunnalliseen harrastukseen siitä riippumatta, että ei ole rahaa tai kyytiä harrastukseen. (Varuhin, 2021.)

4.4 Eriarvoisuus ja sosioekonominen asema

Jokaisella ihmisellä on sosioekonominen asema yhteiskunnassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2024a) kuvaa sosioekonomista asemaa seuraavin sanoin:

Sosioekonominen asema koostuu sekä hyvinvoinnin aineellisista voimavaroista että edellytyksistä, joita tarvitaan aineellisten voimavarojen hankkimiseen. Näitä aineellisia voimavaroja ovat tulot, omaisuus ja asumistaso. Niiden hankkimisen edellytyksiä ovat puolestaan koulutus, ammatti ja asema työelämässä. (THL, 2024a.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen teoksessa (Karvonen ja muut, 2022, s. 49–50) viitataan useampaan eri tutkimukseen, joiden mukaan yksi tärkeimpiä keinoja eh-

käistä, vähentää ja estää eriarvoisuutta olisi se, että edistettäisiin lasten mahdollisuuksia yhtäläiseen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, sekä tuettaisiin huonossa ja heidän toimeentuloaan. Olisi tärkeää pureutua syihin, jotka aiheuttavat eriarvoisuutta ja matalan sosioekonomisen aseman. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi puutteet sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuudessa, rakenteellinen rasismi tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuva syrjintä. Usein nämä syyt vaativat laajoja ja pitkäjänteisiä rakenteellisia muutoksia ja toimia yhteiskunnassa. Poliitikoilla ja hallituksella, päättäjillä ja johtajilla sekä eri toimialoilla ja sektoreilla on suuri vaikuttamismahdollisuus eriarvoisuuden vähentämiseen.

5 HYVINVOINTI JA TERVEYS

Maailman terveysjärjestö WHO:n (World Health Organization [WHO], 2025a) mukaan terveys käsittää sisälleen muutakin, kuin vain sairauden tai vamman puuttumisen. Yleisesti voidaan sanoa, että ihminen on terve silloin, kun hänen elämässään tai arjessaan toteutuu täydellinen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi (WHO, 2025a). Hyvinvoinnin osatekijöitä ovat terveys, materiaallinen hyvinvointi sekä koettu hyvinvointi tai elämänlaatu (THL, 2024c).

5.1 Hyvinvoinnin ja terveyden mittaaminen

Ihmisten hyvinvointia on haastavaa mitata, koska se on hyvin pitkälti jokaisen henkilökohtainen kokemus. Yleisenä hyvinvoinnin mittarina käytetään kuitenkin edelleen bruttokansantuotetta (BKT), vaikka se on kehitetty kuvaamaan vain talouden tavaroiden ja palveluiden tuotantoa. (Saari, 2011, s. 221.) Sosiologi ja professori Juho Saari (2011, s. 221) kertoo, että ”ihmisten kulutusmahdollisuuksien kasvu ei kuitenkaan enää lisää ihmisten kokemaa hyvinvointia Suomessa tai muissa kehittyneissä maissa.” Tällä hän viittaa siihen, että bruttokansantuote hyvinvoinnin mittarina ei ole luotettava.

Metsäniemen (2024) mukaan kukaan muu ei voi määrittää toisen puolesta, onko hän hyvinvoiva vai ei, vaan jokainen ihminen kokee terveyden omalla tavallaan. Koetun terveyden yksi tärkeimpiä asioita on tunne siitä, että voi itse vaikuttaa omaan elämään, tehdä omia päätöksiä ja pitää itse huolta itsestään. (Metsäniemi, 2024)

Aalto-yliopiston lehtori Frank Martela (2022) tarkastelee suomalaisen sosiologin, Erik Allardtin, laatimaa hyvinvointiteoriaa nykypäivän valossa. (Kuvio 1.) Allardt rakensi hyvinvointiteorian, jonka pohjautuu ihmisten tarpeisiin. (Martela, 2022, s. 566) Nämä tarpeet on jaoteltu kolmeen tarvetyyppiin, joita ovat:

1. Having (aineelliset resurssit)
2. Loving (ihmisten väliset tarpeet)

3. Being (itsensä toteuttaminen yhteiskunnassa)

Martela päivittää avauksessaan nämä ulottuvuudet ja niiden sisällöt soveltuvamiksi kansalaisten tämänhetkisen hyvinvoinnin mittaamiseen (Martela, 2022, s. 566–569.) Martela viittaa Helnen ja Hirvilammen (2021) näkemykseen, jonka mukaan näiden tarvetyyppien lisäksi tarvitaan neljäs hyvinvoinnin ulottuvuus - Doing. Tämä ulottuvuus kuvastaa ihmisen toimijuutta ja merkityksellistä tekemistä. (Helne & Hirvilampi, 2021, s. 49.)

	Objektiiviset indikaattorit	Subjektiiiset indikaattorit
Having	Käytettävissä olevat tulot Ruoka ja puhdas vesi Köyhyysaste Työllisyysaste Asumisolosuhteet	Kokemus toimeentulosta Tyytyväisyys materiaaliin olosuhteisiin Turvallisuuden tunne
Loving	Ystävien lukumäärä Kontaktit paikallisyhteisössä Perhesuhteet	Yhteenkuuluvuuden kokemus Syrjinnän kokemus Yksinäisyyden kokemus Luottamus kanssaihmiisiin
Doing	Vapaa-ajan mahdollisuudet Poliittiset vapaudet Työolosuhteet Koulutusaste	Autonomian kokemus Kykenevyyden kokemus Osallisuuden kokemus Tulevaisuususkko
Being	Terveys Eliniänodote Fyysinen ja henkinen toimintakyky	Tyytyväisyys elämään Positiiviset tunteet Negatiiviset tunteet Elämän merkityksellisyys

KUVIO 1. Erik Allardtin hyvinvointiteoria päivitettyä nykyhetkeen (Martela, 2022, s. 570)

5.2 Fyysinen terveys

Sosioekonomisen aseman vaikutus terveyteen merkittävästi (Metsäniemi, 2024.) Matalan sosioekonomisen aseman aiheuttama riski kuolleisuuteen on verrattavissa esimerkiksi epäterveellisten elintapojen aiheuttamaan kuolleisuuteen. (Karvonen ja muut, 2022, s. 50)

Vähemmän koulutetut, alempiin tuloluokkiin kuuluvat ja matalammassa ammattiasemassa olevat väestöryhmät keskimäärin sairastavat enemmän, kärsivät useammin alentuneesta toimintakyvystä ja kuolevat nuorempina kuin pidemmälle koulutetut, ylempiin tuloluokkiin kuuluvat ja korkeammassa ammattiasemassa olevat väestöryhmät (THL, 2010).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2021) julkaisussa kerrotaan 7–17-vuotiaiden lasten ja nuorten liikkumissuosituksista. Suositusten mukaan kaikkien lasten ja nuorten tulisi liikkua monipuolisesti ja päivittäin. Reipasta ja rasittavaa liikuntaa tulisi olla vähintään 60 minuuttia päivässä yksilöllisyys ja ikä huomioiden. (Opetus- ja kulttuuriministeriö [OKM], 2021, s. 11.) Pojat liikkuvat ja saavuttavat tyttöjä useammin liikuntasuosituksen. 15-vuotiaat tytöt liikkuvat kaikkein vähiten verrattuna kaikkiin 7–15 vuotiaisiin lapsiin. Tutkimusten mukaan lasten omaehtoinen liikkuminen ja urheiluseuratoimintaan osallistuminen on laskussa aikaisempiin vuosiin verrattuna. (Martin ja muut, 2023, s. 17–22.)

5.3 Psykkinen terveys

Psykkinen terveys, eli mielenterveys, on osa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Metsäniemi, 2024) Maailman terveysjärjestö WHO:n verkkosivuilla (WHO, 2025b) kerrotaan, että mielenterveys on henkisen hyvinvoinnin tila, joka mahdollistaa stressaavista elämäntilanteista selviytymisen, omien kykyjen tunnistamisen ja niiden hyödyntämisen, laadukkaan opiskelun ja työskentelyn, sekä yhteisön toimintaan osallistumisen. Metsäniemi mainitsee artikkelissaan ”Mitä terveys on?” (Metsäniemi, 2024), että itsenäisyys, pätevyys ja yhteisöllisyys ovat ihmisen psykologisia perustarpeita, ja niiden olisi tärkeää toteutua.

Esimerkiksi perhe, yhteisö ja rakenteelliset tekijät vaikuttavat mielenterveyteen joko suojaamalla tai heikentämällä sitä. (WHO, 2025b) Köyhyys, väkivallan uhka, vammaisuus ja eriarvoisuus lisäävät riskiä sairastua mielenterveyden häiriöön. Mielenterveyshäiriöstä kärsivät joutuvat usein kokemaan muun muassa häpeää ja syrjintää. (WHO, 2025b.)

5.4 Sosiaalinen hyvinvointi

Ihmiset ovat sosiaalisia olentoja. Hyvinvointia tukee vuorovaikutus ja sosiaalinen kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa. (Metsäniemi, 2024.) Karvonen ja muut (2022, 12) kirjoittavat teoksessaan, että ”hyvinvointi muodostuu ihmisten arjessa, yleisimmin elämässä ja vuorovaikutuksessa suhteessa toisiin ihmisiin”.

Yhdysvaltalainen professori ja sosiaalipsykologi John T. Cacioppo on tutkinut yksinäisyyttä ja sen vaikutusta terveyteen yli 20 vuotta. Brittiläinen sanomalehti The Guardian haastatteli Cacioppoa aiheeseen liittyen. (Adams, 2016.) Cacioppon mukaan yksinäisyys on perinnöllistä ja se lisää ennenaikaisen kuoleman mahdollisuutta 20 prosentilla. Professorin tutkimukset myös osoittavat, että yksinäisyys voi olla yhtä haitallista ihmisen terveydelle kuin tupakointi tai liikalihavuus. (Adams, 2016.) Myös Metsäniemi (2024) kirjoittaa artikkelissaan, että yksinäisyydellä ja syrjäytymisellä voi olla suurempi vaikutus terveyteen kuin fyysisellä sairastamisella. Cacioppo kuitenkin tarkentaa haastattelussa (Adams, 2016), että vain krooninen yksinäisyys on haitallista. Hetkellisesti koettu yksinäisyys voi olla positiivinen ja välttämätönkin asia ihmiselle, koska se korostaa sosiaalisten suhteiden merkitystä ja näin ollen muistuttaa myös niiden tärkeydestä. (Adams, 2016)

6 NUORUUS

Nuoruudella tarkoitetaan tiettyä vaihetta, jolloin ihmisen elämässä tapahtuu monia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia. (Mieli, 2023) Nuoruuteen voidaan liittää sana ”nuori”, jolla puolestaan viitataan nuoreen ihmiseen, joka ei ole enää lapsi mutta ei vielä aikuinenkaan (Mannerheimin Lastensuojeluliitto [MLL], 2025b, s. 7.) Nuoruus on tärkeä vaihe ihmisen elämässä. Se on jopa yksi keskeisimmistä vaiheista ihmisen aivojen kehityksen kannalta. (MLL, 2025a.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisemassa oppaassa (Marttunen ja muut, 2013, s. 7) todetaan, että ”nuoruusiän kehityksen kulku on hyvin yksilöllinen eikä ole yhtä ainoaa oikeaa nuoruusikää”. Myllyniemen ja Bergin (2013) laatimasta vapaa-aikatutkimuksesta kävi ilmi, että edes tietyt elämän murrosvaiheet kuten yläkouluun siirtyminen ja täysi-ikäisyys, eivät ole suorassa yhteydessä nuoruuden alkamiseen tai loppumiseen: ”Aikuistumisen polut ovat moninaisia, ja samankin henkilön eri siirtymäprosessit eri elämänalueilla voivat olla hyvin eritahtisia, ja jollain niistä he voivat kokea itsensä aikuiseksi paljon varhemmin kuin jollain toisella” (Myllyniemi & Berg, 2013, s. 16).

Yleisesti sanotaan, että nuoruuskehitys alkaa murrosiästä. (Marttunen ja muut, 2013, s. 7) Nuorisolain (2016/1285) mukaan nuoriksi määritellään alle 29-vuotiaat ja Terveyskirjasto Duodecimin (Korhonen, 2021) mukaan 12–18-vuotiaat. Marttunen ja Karlsson (2013, 8) jaottelevat nuoruuden varhaisnuoruuteen (12–14-vuotiaat), keskinuoruuteen (15–17-vuotiaat) ja myöhäisnuoruuteen (18–22-vuotiaat). Valtion Nuorisoneuvosto (2013) puolestaan on julkaissut uutisen, jossa kerrotaan, että Yhdistyneet Kansakunnat määrittelee nuoriksi kaikki 15–24-vuotiaat. Lisäksi nuorten vapaa-aikatutkimuksesta (Myllyniemi & Berg, 2013, s. 16) saatiin selville nuorten oma näkemys asian suhteen; heidän mielestään ihminen elää nuoruuttaan noin 10–20-vuotiaana.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton (2024) mukaan ”temperamentti, aiemmat elämäkokemukset ja perhesuhteiden kiinteys vaikuttavat tapaan, jolla nuori käy läpi

nuoruuttaan ja siihen liittyviä haasteita”. Nuori tarvitsee riittävää unta ja lepoa, ravintoa ja liikuntaa kasvunsa tueksi. Turvalliset vanhemmat, heidän läsnäolonsa ja terveiden rajojen vetäminen tukevat nuoren mielenterveyttä. Myös sosiaaliset suhteet, keuhut ja kannustaminen ovat tärkeä osa nuoren turvallista ja tasapainoista arkea. (Mieli, 2023.)

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Seuraavassa kappaleessa käydään läpi, mitä tutkimusmenetelmiä opinnäytetyössä on käytetty. Lisäksi kerrotaan, miten aineisto on kerätty ja analysoitu, sekä esitellään tarkemmin tutkimuksen kohderyhmä. Opinnäytetyöohjaaja on vaihtunut prosessin aikana tutkijasta riippumattomista syistä.

7.1 Tutkimusmenetelmä

Tässä opinnäytetyössä on sekä laadullisen (kvalitatiivisen) että määrällisen (kvantitatiivisen) tutkimuksen piirteitä. Työn keskeisimpiä tavoitteita on tuoda esiin nuorten henkilökohtaiset kokemukset ja ajatukset köyhyyteen liittyen. Juuti ja Puusa (2020, luku 1) kertovat, että laadullinen tutkimus kartoittaa subjektiivisia näkökulmia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkija tarkastelee tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkemyksiä, kokemuksia, ajatuksia ja tunteita tutkittavasta aiheesta. Tämän opinnäytetyön tutkimuskohteena ovat nuorten ovat päässeet tuomaan esiin omat subjektiiviset ajatuksensa ja kokemuksensa haastattelulomakkeen avointen kysymysten kautta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, kuinka moni nuori kokee köyhyyttä. Tämä tutkimuskysymys tuo opinnäytetyöhön määrällisen eli kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Määrällinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein (Vilka, 2007, s. 14). Lisäksi määrällisiä, eli kvantitatiivisia piirteitä opinnäytetyöhön tuo tulosten analysointi SPSS-ohjelmalla ja tulosten esittäminen numeroiden, kuvioiden ja taulukoiden avulla. Aineistonkeruumenetelmänä on ryväsotanta sähköisellä e-kyselylomakkeella, jonka kysymykset ovat enimmäkseen strukturoituja. (Vilka, 2007, s. 14–15)

7.2 Aineiston keruu ja kohderyhmä

Opinnäytetyökysely on toteutettu erään vaasalaisen koulun 9. -luokkalaisille ryväsotantana. Ryväsotanta aineiston keruun menetelmänä sopii tilanteisiin, joissa tarkoituksena on kerätä tietoa luonnollisista ryhmistä, kuten koululuokasta tai

kaupunginosasta. (Tilastokeskus, 2022). Yhteensä 98 oppilasta vastasi kyselyyn. Tavoitteena oli saada vähintään 60 vastausta.

Ennen tutkimuksen toteutusta ja aineiston keruuta saatiin tutkimuslupa koulun rehtorilta. Rehtori lähetti nuorten huoltajille laaditun saatekirjeen, josta selviää muun muassa tutkimuksen aihe, tarkoitus ja tavoite. (Liite 2.) Huoltajille annettiin mahdollisuus ilmoittaa tiettyyn päivään mennessä tutkimuksen tekijälle ja koulun rehtorille, jos he eivät halunneet huollettavansa osallistuvan tutkimukseen.

Aineistona toimi sähköinen Google Forms e-kyselylomake, johon saadut vastaukset tallentuvat automaattisesti ja anonyymeina. Kyselylomakkeessa oli sekä suljettuja monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä. (Liite 1.) Lomakkeen kysymykset on laadittu päätutkimusongelman ja tutkimuskysymysten pohjalta. Kyselyssä oli yhteensä kolme avointa kysymystä. Suljettuja kysymyksiä oli kyselylomakkeessa kolmetoista.

Linkki e-kyselylomakkeeseen lähetettiin rehtorin sähköpostiin, joka puolestaan lähetti linkin 9. -luokkalaisten ryhmänohjaajille. Kysely toteutettiin silloin, kun koululla oli ryhmänohjaajien tunti. Oppilaat saivat ryhmänohjaajiensa kautta koulun tietojärjestelmä Wilmaan saatekirjeen (Liite 3.) sekä linkin kyselyyn. Kysely oli auki oppilaille ryhmänohjaajan tunnin ajan. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 98 kappaletta.

7.3 Aineiston analysointi

Aineiston analyysissä on käytetty sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen analyysimenetelmiä. Strukturoidut eli suljetut kysymykset ja niiden vastaukset on syötetty SPSS-ohjelmaan. Avoimen kysymyksen analysoinnissa on käytetty aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Avoimen kysymyksen analysointiin on valittu aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmä, koska työn keskeisenä tavoitteena on tuoda esiin kyselyyn vastanneiden nuorten kokemuksia ja ajatuksia juuri sellaisina kuin ne ovat. Elo ja muut

(2022, s. 216) lainaavat artikkelissaan ”Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen” Eloa ja Kyngästä (2008), joiden mukaan tämä analyysimenetelmä mahdollistaa aineiston analysoinnin objektiivisesti, systemaattisesti ja luotettavasti.

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa tutkija luokittelee itse keräämänsä aineiston vastaukset, ja näin rakentaa teoreettisen kuvauksen tutkimuskohteesta sekä saa vastauksen tutkimustehtävään (Tuomi & Sarajärvi, 2017, alaluku 4.4.3). Tuomi & Sarajärvi (2018, s. 122) viittaavat teoksessaan Milesiin & Hubermaniin (1994). Milesin ja Hubermanin (1994) mukaan aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on kolme vaihetta. Nämä vaiheet ovat redusointi, klusterointi ja abstrahointi. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122.)

KUVIO 2. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin vaiheet (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 123)

Ensimmäisessä vaiheessa, eli redusoinnissa, aineisto käydään läpi ja se pelkistetään niin, että jäljelle jää vain tutkimuksen kannalta oleellinen tieto. Alkuperäisilmaisut pelkistetään yksinkertaisemmiksi, pelkistetyiksi ilmaisuiksi. (Tuomi & Sarajärvi, 2017, alaluku 4.4.3) Redusoinnin aikana huomioidaan, että joistakin alkupe- räisistä ilmauksista voi muodostua useampi pelkistetty ilmaisu. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 124)

Redusoinnin jälkeen aineisto klusteroidaan, eli ryhmitellään. Klusterointi-vaiheessa aineiston pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään omiin alaluokkiin niiden samankaltaisuuksien perusteella, jonka jälkeen nämä alaluokat nimetään niiden sisältöä

parhaiten kuvaavalla käsitteellä. Luokittelua jatketaan niin, että alaluokista muodostuu yläluokkia, joista edelleen muodostetaan pääluokkia. Lopuksi luodaan yhdistävä luokka, joka kattaa sekä ala-, ylä- että pääluokat. (Tuomi & Sarajärvi, 2017, alaluku 4.4.3.)

Abstrahoinnilla puolestaan tarkoitetaan aineiston käsitteellistämistä, eli teoreettisten käsitteiden ja johtopäätösten muodostamista. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125) Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä luokituksia niin kauan kuin se aineiston sisällön näkökulmasta on mahdollista (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 125).

TAULUKKO 1. Esimerkki aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
”Köyhällä nuorella ei ole välttämättä rahaa harrastuksiin, kun taas varakkaammilla voi olla monia”	Ei varaa harrastuksiin	Harrastukset	Osallisuus ja toimijuus
”Köyhällä halvemmat harrastukset”	Halvat harrastukset		
”Köyhä ei pysty välttämättä tekemään samoja asioita kuten huvipuistoihin meneminen yms”	Ei varaa tehdä asioita, jotka maksavat	Vapaa-aika	
”Köyhä ei pääse mukaan kaupungille, koska ei ole rahaa”	Ei pääse mukaan kaupungille		

Kyselylomakkeen avoimessa kysymyksessä haluttiin tietää, mistä asioista vastaaja tunnistaa köyhän ja rikkaan nuoren. Aineiston analysointi aloitettiin lukemalla ensin saadut vastaukset monta kertaa läpi, jotta saatiin muodostettua yleiskuva saaduista vastauksista. Kysymys oli ”Mistä asioista sinä tunnistat köyhän ja rikkaan nuoren?”. Vastausten lukemisen jälkeen kaikki vastaukset listattiin erilliselle Word-pohjalle allekkain, juuri sellaisena kuin ne olivat. Tässä vaiheessa tehtiin myös vastausten ryhmittely samankaltaisuuksien mukaan. Ryhmitellyille vastauksille luotiin omat otsikot ts. alaluokat, jotka kuvasivat ilmausten sisältöä. Alaluokkia muodostui seitsemän:

1.) Hygienia ja ravitsemus

- 2.) Harrastukset
- 3.) Vapaa-aika
- 4.) Raha-asiat
- 5.) Vaatteet
- 6.) Tavarat
- 7.) Sosiaaliset suhteet

Vastausten listauksen, ryhmittelyn ja otsikoinnin jälkeen alkuperäisilmaisut pelkistettiin yksinkertaisempaan muotoon. Erilliselle Word-pohjalle luotiin oma taulukko, johon syötettiin alkuperäiset ilmaukset ja pelkistetyt ilmaukset. Samankaltaisille pelkistetyille ilmaisuille luotiin omat, niitä yhdistävät alaluokat. Myös alaluokat yhdisteltiin ja niistä muodostettiin edelleen yläluokkia. Yläluokkia muodostui yhteensä viisi:

- 1.) Perustarpeet
- 2.) Osallisuus ja toimijuus
- 3.) Toimeentulo
- 4.) Materia
- 5.) Sosiaalisuus

Lopuksi luotiin kriittinen yleiskatsaus luotuun materiaaliin. Näin varmistettiin, että taulukossa säilyi edelleen selvä yhteys alkuperäiseen aineistoon.

8 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa avataan tarkemmin kyselyyn saadut vastaukset, ja muodostetaan niistä tutkimustulokset. Suljettuja monivalintakysymyksiä oli lomakkeessa kolme-toista. Avoimia kysymyksiä oli puolestaan kolme. (Liite 1.)

Tekstin ja tutkimustulosten ymmärrettävyyden parantamiseksi on käytetty taulukoita ja kuvioita. Taulukossa n-kirjain tarkoittaa vastausten lukumäärää ja %-merkki prosenttia. Vastausprosentit on pyöristetty lähimpään kokonaislukuun, jotta kokonaiskuva olisi helpompi hahmottaa.

Strukturoitujen eli suljettujen kysymysten tutkimustulokset on analysoitu SPSS-ohjelmalla, hyödyntäen muun muassa ristiintaulukointia. Yksi avoimista kysymyksistä on analysoitu aineistolähtöistä sisällönanalyysia käyttäen. Tulosten tulkitsemisessa, analysoinnissa ja havainnoimisessa on käytetty myös Google Formsia ja Wordia, sekä perinteisesti kynää ja paperia.

8.1 Vastaajien taustatiedot

Vastaajien tarkkaa ikää ei nähty tarpeelliseksi selvittää kyselyssä. Kysely oli osoitettu yhdeksäsluokkalaisille nuorille, joten voidaan olettaa, että vastaajien ikä on joko 15 tai 16 vuotta. Yhteensä 98 yhdeksäsluokkalaista nuorta vastasi kyselyyn koskien heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan köyhyydestä. Vastaajista 45 % oli tyttöjä, 54 % poikia ja muunsukupuolisia 1 %. (Taulukko 2.)

Nuorilta kysyttiin, onko heillä sisaruksia. Yli puolella, eli 63 %:lla nuorista, oli yksi tai kaksi sisarusta. 19 % nuorista omisti kolme tai neljä sisarusta, ja 7 %:lla sisaruksia oli viisi tai enemmän. 11 % vastasi, että heillä ei ole ollenkaan sisaruksia. (Taulukko 2.)

Kaikista kyselyyn vastanneista nuorista 42 % kertoi, että he eivät ole olleet ollenkaan töissä. Kysymyksestä selvisi myös, että 44 %:lla nuorista oli kokemusta työnteosta kesätöiden ja/tai opintojen ohella tehtävien töiden muodossa. 9 % kertoi

olleensa sekä kesätöissä, että tehneensä opiskelun ohella töitä. 5 % on tehnyt koulun ohella töitä, mutta ei ole ollut kesätöissä. (Taulukko 2.)

Neljännessä kysymyksessä kysyttiin ”mihin olet käyttänyt töissä tienaamasi rahat?”. Tämä oli jatkokysymyksenä niille 57:lle nuorelle, joilla oli työkokemusta. Kysymys keräsi kuitenkin yhteensä 61 vastausta, eli neljä nuorta oli vastannut tähän kysymykseen, vaikka heillä ei ollut työkokemusta. Nämä neljä ylimääräistä vastausta on karsittu pois tulosten analysoinnin aikana, koska ne olisivat muuten voineet vääristää tutkimustuloksia.

Neljännessä kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vastausvaihtoehto. 57:stä vastaajasta 77 % käytti töissä tienatut rahat omiin menoihin. Noin puolet (56 %) oli laittanut rahat säästöön. 5 % oli auttanut perhettään jollain tapaa rahallisesti.

TAULUKKO 2. Kyselyyn vastanneiden taustatiedot (N = 98)

Taustamuuttujat	n	%
Sukupuoli		
Tyttö	44	45
Poika	53	54
Muunsukupuolinen	1	1
Sisarusten määrä		
Ei ole sisaruksia	11	11
1–2 sisarusta	62	63
3–4 sisarusta	18	19
5 tai enemmän sisaruksia	7	7
Työkokemus		
Ei ole ollut töissä	41	42
On ollut kesätöissä	43	44
On tehnyt koulun ohella töitä	5	5
On ollut kesätöissä ja tehnyt koulun ohella töitä	9	9

8.2 Nuorten kokemukset köyhyydestä ja perheen taloudellisesta tilanteesta

Nuorilta kysyttiin, millaiseksi he kokevat perheensä taloudellisen tilanteen. Kaikista vastaajista lähes puolet, eli 48 % vastasi, että taloudellinen tilanne on heidän

mielestään melko hyvä. Neljäsosa koki perheensä taloudellisen tilanteen olevan todella hyvä. Vastausvaihtoehdon ”kohtalainen” valitsi 22 % ja vaihtoehdon ”melko huono” 5 %. Kukaan nuorista ei kokenut, että perheen taloudellinen tilanne olisi todella huono. (Taulukko 3.)

Kyselyssä selvitettiin, ovatko nuoret koskaan aikaisemmin kuulleet käsitettä ”suhteellinen köyhyys”. Nuorista 41 % vastasi, että käsite on tuttu. Neljäsosa ei ollut kuullut koskaan aikaisemmin suhteellisesta köyhyydestä. 34 % ei osannut vastata kysymykseen. (Taulukko 3.)

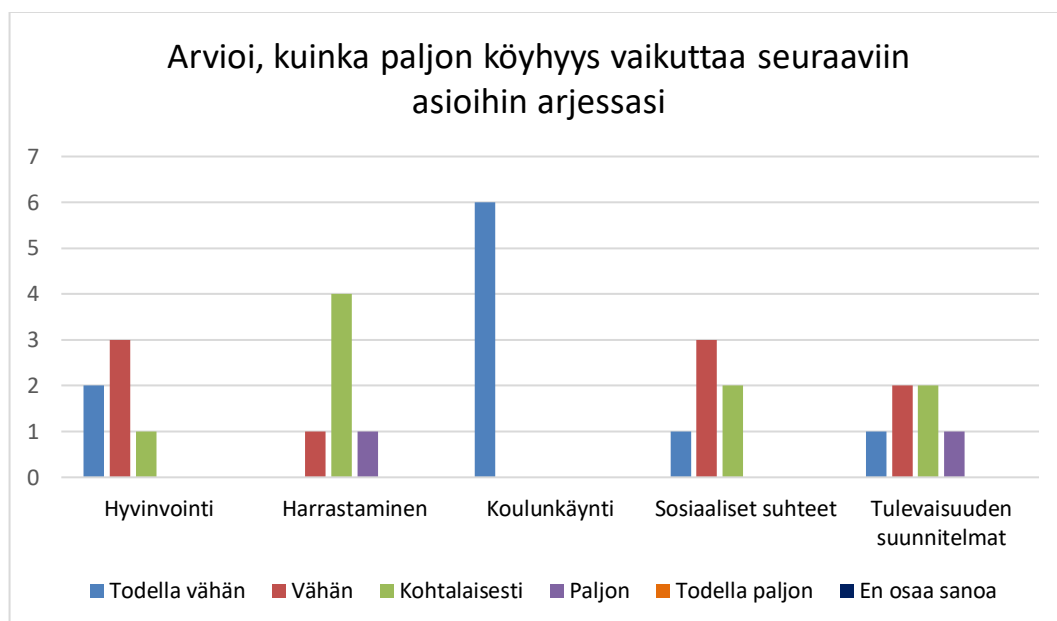
Nuorista 82 % vastasi, että he eivät koe perheessään köyhyyttä. 6 % vastasi kysymykseen ”kyllä”, eli he kokivat perheensä olevan köyhä. Vastaajista 12 % ei osannut vastata tähän kysymykseen. (Taulukko 3.)

TAULUKKO 3. Nuorten kokemukset köyhyyteen ja perheen talouteen liittyen (N=98)

Kysymys	n	%
Millaisena koet perheesi taloudellisen tilanteen?		
Todella hyvä	24	25
Melko hyvä	47	48
Kohtalainen	22	22
Melko huono	5	5
Todella huono	0	0
Oletko koskaan aikaisemmin kuullut käsitettä ”suhteellinen köyhyys”?		
Olen kuullut aikaisemmin	40	41
En ole kuullut aikaisemmin	25	25
En osaa sanoa	33	34
Koetko, että perheesi on köyhä?		
Kyllä	6	6
En	80	82
En osaa sanoa	12	12

Yhdeksäs jatkokysymys oli suunnattu vain niille kuudelle nuorelle, jotka kokivat perheensä olevan köyhä. Kysymyksessä pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon perheen köyhyys vaikuttaa erilaisiin arjen asioihin. Arjen asioiksi lueteltiin hyvinvointi, harrastaminen, koulunkäynti, sosiaaliset suhteet ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Kysymykseen kertyi yhteensä 14 vastausta, eli kahdeksan niistä oli ylimääräisiä. Nämä ylimääräiset vastaukset on karsittu pois tulosten analysoinnin aikana, koska ne olisivat muuten vääristäneet todellisia tutkimustuloksia. Oikeita vastauksia kertyi siis lopulta yhteensä kuusi kappaletta. (Kuvio 3.)

KUVIO 3. Nuorten arvio siitä, kuinka paljon köyhyys vaikuttaa heidän asioihinsa arjessa (N = 6)

Kaikki kuusi vastaajaa kokivat, että perheen köyhyys vaikuttaa todella vähän heidän koulunkäyntiinsä. Myös hyvinvointi keräsi suurimmaksi osaksi vastauksia, joiden perusteella köyhyys vaikuttaa hyvinvointiin joko todella vähän (n = 2) tai vähän (n = 3). Vain yksi nuori vastasi, että köyhyys vaikuttaa kohtalaisesti hänen hyvinvointiinsa. (Kuvio 3.)

Tulevaisuuden suunnitelmat keräsi eniten hajontaa. Kaksi vastaajaa arvioi, että köyhyys vaikuttaa vain vähän heidän tulevaisuutensa suunnitelmiin. Yksi nuorista vastasi ”todella vähän”. Kaksi muuta valitsivat vastausvaihtoehdon ”kohtalaisesti”. Erään nuoren kokemus oli, että perheen köyhyys vaikuttaa paljon hänen tulevaisuutensa suunnitelmiin. (Kuvio 3.)

Köyhyydellä koettiin olevan eniten vaikutusta harrastamiseen. Harrastaminen oli ainut asia, johon ei vastattu vaihtoehtoa ”todella vähän”. Suurin osa vastaajista (n = 4) arvioi, että köyhyys vaikuttaa harrastamiseen kohtalaisesti. Yksi nuori valitsi vastausvaihtoehdon ”paljon”. Yksi vastasi, että perheen köyhyys vaikuttaa vähän hänen harrastamiseensa. (Kuvio 3.)

8.3 Taustamuuttujien yhteys perheen taloudellisen tilanteen kokemukseen

SPSS-ohjelmassa ristiintaulukoimalla ja khiin neliö -testillä saatiin selville, että sisarusten määrässä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ($p = 0,645$), kun tarkasteltiin niiden yhteyttä koettuun perheen taloudelliseen tilanteeseen. Myöskään nuorten työkokemuksilla ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa ($p = 0,435$). Muuttujien välisiä eroja ei siis voida tarkastella, eikä tuloksia voida yleistää perusjoukkoon. (Taulukko 4.)

Sukupuolella ja perheen taloudellisen tilanteen kokemuksella ei ole tilastollisesti merkitsevää yhteyttä siitä huolimatta, että khiin neliö -testissä $p = 0,005$. Tulosta ei voida yleistää perusjoukkoon, koska ristiintaulukoinnissa muodostui kaksi (2) solua, joissa vastaajamäärät olivat liian pieniä, eli alle viisi (5). (Taulukko 4.)

TAULUKKO 4. Taustamuuttujien yhteys perheen taloudellisen tilanteen kokemukseen (N = 98)

		Huono tai kohtalainen taloudellinen tilanne (%)	Hyvä taloudellinen tilanne (%)	Yhteensä (%) n		
Sukupuoli	Tyttö	41	59	100	44	p = 0,005
	Poika	15	85	100	53	
	Muunsukupuolinen	100	0	100	1	
Sisarusten lukumäärä	0–2 sisarusta	29	71	100	73	p = 0,645
	3 tai enemmän	24	76	100	25	
Työkokemus	Ei ole ollut töissä	32	68	100	41	p = 0,435
	On ollut töissä	25	75	100	57	

8.4 Asiat, joista nuoret tunnistavat köyhyyden

Lomakkeen seitsemännessä kysymyksessä selvitettiin, mistä asioista vastaajat tunnistavat köyhän ja rikkaan nuoren. Kysymyksessä pyydettiin mainitsemaan vähintään yksi köyhälle ja yksi rikkaalle nuorelle ominainen piirre.

Kysymykseen saadut vastaukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysin menetelmällä. Kerätyistä vastauksista muodostettiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla ala- ja yläluokkia. Yläluokkia muodostui yhteensä viisi. Suluissa on yläluokan alle sijoitettujen vastausten ts. alkuperäisilmausten lukumäärä.

1. Perustarpeet (11)
2. Osallisuus ja toimijuus (20)
3. Toimeentulo (24)
4. Materia (72)
5. Sosiaalisuus (8)

8.4.1 Perustarpeet

Ensimmäinen yläluokka on perustarpeet. Perustarpeisiin liittyviä vastauksia kertyi yhteensä 11 kappaletta. Nuorten mielestä köyhän nuoren tunnistaa siitä, että hänen perustarpeensa eivät täyty. Perustarpeiden alaluokaksi muodostui saatujen vastausten perusteella hygienia ja ravitsemus.

“Vaikea saada perustarpeita esim. ruokaa ja rikkaalla nuorella on perustarpeet helposti saatavilla.”

Yhdessä vastauksista mainittiin, että köyhän on vaikea saada ruokaa. Nuoret liitivät köyhyyteen myös puutteet hygieniassa. Useammassa vastauksessa mainittiin likaisuus, huono hygienia ja samat vaatteet, joita köyhä nuori käyttää päivästä toiseen.

“Köyhä tulee kouluun aina samoilla likaisilla vaatteilla ja haisee paljon koska ei pääse peseytymään niin usein.”

“Köyhällä ehkä on likaiset hiukset.”

“Köyhällä huono hygienia.”

8.4.2 Osallisuus ja toimijuus

Osallisuuden ja toimijuuden alaluokkia olivat harrastukset ja vapaa-aika. Tähän yläluokkaan liittyviä lausumia oli yhteensä 20. Nuoret ajattelivat, että köyhä nuori jää helposti paitsi maksullisista reissuista sekä muusta vapaa-ajan tekemisestä, johon liittyy jollain tavalla raha. Yksi vastaajista mainitsi, että hänen mielestään köyhä nuori viettää vähemmän aikaa kotona, kuin rikas.

“Köyhä ei pysty välttämättä tekemään samoja asioita kuten huvipuistoihin meneminen yms.”

“Köyhä ei pääse usein mukaan maksullisiin suunnitelmiin. Rikas pääsee aina ilman ongelmia maksullisille reissuille.”

“Köyhä usein viettää enemmän aikaa poissa kotoa.”

Lisäksi nuoret mainitsivat, että köyhän harrastamismahdollisuudet ovat heikot. Heidän näkemyksensä oli, että köyhällä nuorella ei ole joko ollenkaan varaa harrastaa tai sitten hänellä on halvat harrastukset.

“Köyhällä halvemmat harrastukset.”

“Köyhällä nuorella ei ole välttämättä rahaa harrastuksiin, kun taas varakkaammilla voi olla monia.”

8.4.3 Toimeentulo

Kolmanneksi yläluokaksi koostui toimeentulo. Toimeentulon alaluokka on rahaasiat. Tähän luokkaan liittyviä lausumia oli toiseksi eniten koko aineistossa.

Nuoret ajattelivat, että köyhällä ei ole rahaa ja rikkaalla puolestaan on rahaa. Köyhä nuori osallistuu rahallisesti perheen menoihin, käy kesätoissa ja huolehtii

raha-asioista. Vastaajat kokivat, että köyhän nuoren suhde rahaan on erilainen verrattuna rikkaaseen. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, miten rahasta puhutaan. Köyhän nähdään olevan myös säästeliäämpi rahan käytön suhteen.

“Köyhän lapsen vanhemmat joutuvat lainaamaan lapselta rahaa. Rikkaan lapsen ei tarvitse huolehtia rahasta tai välttämättä käydä kesätoissa.”

“Köyhä on hieman hiljainen omasta rahatilanteestaan.”

“Tapa, miten rahasta puhutaan. Rikkaat tavallaan välinpitämättömämmin olettaa, että suurten summien kuluttaminen on kaikille vaihtoehto, köyhät tavallaan varautuneemmin.”

Muutamassa vastauksessa todettiin, että köyhän nuoren tunnistaa siitä, että hän joko varastaa tai “pummii” muilta rahaa. Hänellä ei ole varaa ostaa mitään itse. Toisaalta yhdessä vastauksista ajateltiin, että köyhä nuori harvoin pyytää ystävil-tään mitään, mikä maksaa.

“Köyhä nuori on vähävarainen ja pummii muilta, kun menee koulusta kaup-paan.”

“Köyhällä ei ole varaa ostaa mitään ja pummii rahaa.”

“Köyhemmät nuoret ovat niukkoja rahan kanssa. Harvoin pyytelevät mi-tään maksullista ystävil-tä.”

8.4.4 Materia

Materiaan liittyviä lausumia vastattiin ylivoimaisesti kaikista eniten. Materiaan alle syntyi kaksi alaluokkaa: vaatteet ja tavarat. Nuoret erottivat köyhän ja rikkaan nuoren toisistaan useimmiten vaatteiden ja tavaroiden perusteella.

Nuorten näkemyksen mukaan köyhällä on halvemmat ja huonommat vaatteet, joita hän saattaa käyttää pitkiäkin aikoja. Köyhällä nuorella ei myöskään välttä-mättä ole tarvitsemiaan, säänmukaisia ja ehjiä vaatteita.

“Köyhä käyttää halvempia vaatteita ja pidempään.”

“Köyhä ei esimerkiksi saa usein uusia vaatteita, kun tarvitsisi. Kun rikas saa vaatteita, kun niitä tarvitsee.”

“Köyhällä ei säänmukaisia vaatteita.”

Tavaroihin liittyvissä lausumissa mainittiin muun muassa puhelin ja muut älylaitteet, kuulokkeet, mopot, autot ja mönkijät. Nuoret olivat sitä mieltä, että rikkaalla nuorella on paljon kalliita ja uusia tavaroita. Köyhän nuoren tavarat saattavat puolestaan olla rikkinäisiä, vanhoja ja huonoja.

“Köyhällä ei välttämättä ole ehjä puhelin. Kun taas rikkaalla saattaa olla koko ajan paljon uusia tavaroita.”

“Köyhällä halvemmat kulkuneuvot. Rikkaalla usein mopoautoja ja koppimönkijöitä.”

“Rikkaalla on usein uusimmat ja hienoimmat asiat ja köyhillä ei ole juuri mitään.”

8.4.5 Sosiaalisuus

Viimeinen aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä muodostunut yläluokka on sosiaalisuus. Yhteensä 8 vastausta sijoittui tähän luokkaan. Sosiaalisuuden alaluokka on sosiaaliset suhteet. Vastajat pohtivat, että köyhät nuoret jäävät helposti paitsi kavereiden suunnitelmista, varsinkin jos niihin liittyy raha. Yhdessä vastauksessa todettiin, että köyhät eivät vietä yhtä paljon aikaa kavereiden kanssa, kuin rikkaat.

“Köyhä ei voi tehdä kavereiden kanssa mitään koska ei ole rahaa.”

“Rikas nuori viettää paljon aikaa kavereitten kanssa shoppaillen ja syöden ravintoloissa. Köyhä nuori ei vietä yhtä paljon aikaa kavereitten kanssa ehkä.”

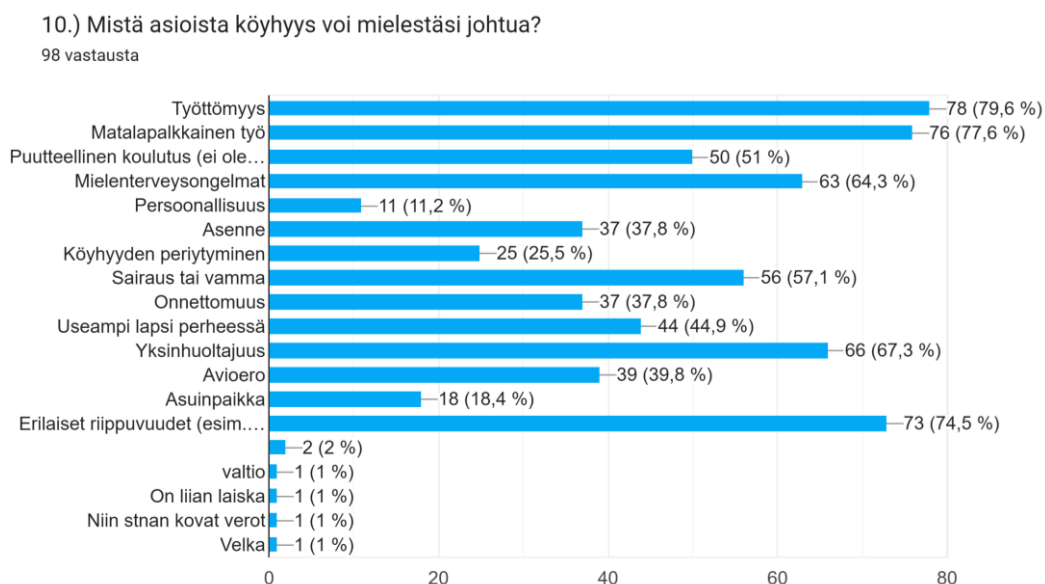
Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että köyhä on rikkaaseen verrattuna kiitollisempi asioista, joita saa. Erään vastaajan näkemyksen mukaan köyhät nuoret ovat sisäänpäin kääntyneitä ja ovat omissa oloissaan koulussa.

“Vähävaraisemmat ja huonoista oloista tulevat nuoret yleensä ovat sisäänpäin kääntyneitä ja koulussa omissa oloissaan. Varakkaimmilla saattaa olla tarve ostaa kalliita vaatteita näyttääkseen muille, että rahatilanne on hyvä ja he eivät osaa olla nöyriä. Varakkaimpien nuorten sosiaalinen elämä on pinnallista ja he ovat yleensä luokassa ne, jotka vetävät jatkuvasti jotain roolia.”

8.5 Asiat, joista köyhyys nuorten mielestä johtuu

Nuorilta kysyttiin myös, mistä asioista köyhyys voi heidän mielestään johtua. Nuorista 80 % vastasi työttömyyden ja 78 % matalapalkkaisen työn. Myös erilaiset riippuvuudet (75 %), yksinhuoltajuus (67 %) ja mielenterveysongelmat (64 %) keräsivät paljon vastauksia. Vähiten vastauksia keräsivät köyhyiden periytyminen (26 %), asuinpaikka (18 %) ja persoonallisuus (11 %). (Kuvio 4.)

Kysymykseen oli mahdollista lisätä myös oma vastaus. Neljä nuorta vastasi kysymykseen omin sanoin. Heidän näkemyksensä mukaan valtio, kovat verot ja velka ovat syitä köyhyyteen. Lisäksi yksi vastaaja kirjoitti, että köyhyys voi johtua liiasta laiskuudesta. (Kuvio 4.)

KUVIO 4. Vastaukset kysymykseen "Mistä asioista köyhyys voi mielestäsi johtua?" (Google Forms kuvakaappaus) (N = 98)

8.6 Nuorten kokemukset kiusaamiseen liittyen

Kyselyssä selvitettiin, ovatko nuoret kokeneet heihin kohdistuvaa kiusaamista. 30 % vastaajista kertoi, että heitä on kiusattu. Hieman yli puolet vastaajista, eli 61 % vastasi, että heitä ei ole kiusattu koskaan. Noin kymmenesosa nuorista ei osannut

vastata tähän kysymykseen. Lähes kaikki nuoret (84 %) vastasivat, että perheen taloudellinen tilanne ei vaikuta siihen, että heitä on tai ei ole kiusattu. Vain 3 % koki, että heidän perheensä taloudellisella tilanteella on ollut vaikutusta asiaan. (Taulukko 5.)

Lisäksi selvitettiin, ovatko nuoret omasta mielestään kiusanneet koskaan muita. Noin kolme neljäsosaa nuorista vastasi, että he eivät ole kiusanneet muita. 14 % valitsi vastausvaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Kaikista vastaajista 10 %, eli yhteensä kymmenen nuorta myönsi, että on kiusannut joskus. (Taulukko 5.) Näiltä kymmeneltä nuorelta kysyttiin jatkokysymys: ”Koetko, että perheesi taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen, että olet kiusannut muita?”. Kysymys keräsi kuitenkin yhteensä jopa 30 vastausta. Eli 20 nuorta vastasi kysymykseen, vaikka ei ollut koskaan kiusannut muita. Nämä 20 ylimääräistä vastausta on karsittu pois tulosten analysoinnissa, koska ne olisivat muuten voineet vääristää todellisia tutkimustuloksia. Kymmenestä nuoresta vain yksi koki, että perheen taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen, että hän on päätenyt kiusaamaan muita. Seitsemän vastasi kysymykseen ”ei, perheeni taloudellinen tilanne ei ole vaikuttanut siihen”. Kaksi nuorta ei osannut vastata kysymykseen.

TAULUKKO 5. Nuorten kokemukset kiusaamiseen liittyen (N = 98)

Kysymys	n	%
Onko sinua kiusattu koskaan?		
Kyllä	29	30
Ei	60	61
En osaa sanoa	9	9
Koetko, että perheesi taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen, että sinua on tai ei ole kiusattu?		
Kyllä, perheeni taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen	3	3
Ei, perheeni taloudellinen tilanne ei ole vaikuttanut siihen	82	84
En osaa sanoa	13	13
Oletko sinä kiusannut koskaan muita?		
Kyllä olen	10	10
En ole	74	76
En osaa sanoa	14	14

8.7 Perheen taloudellisen tilanteen yhteys kiusaamiseen

SPSS-ohjelmassa ristiintaulukoimalla ja khiin neliö -testillä selvitettiin, että nuorten kokemus perheen taloudellisesta tilanteesta ja kokemukset kiusatuksi tulemisesta ovat merkitsevästi yhteydessä toisiinsa ($p = 0,047$). Eli näiden kahden muuttujan välinen riippuvuus voidaan yleistää perusjoukkoon. (Taulukko 6.)

Taloudellisen tilanteen hyväksi kokevista suurin osa, eli 76 % ei ollut tullut kiusatuksi, tai ei osannut sanoa, onko heitä kiusattu koskaan. Niistä nuorista, jotka koki perheen taloudellisen tilanteen huonoksi, oli kiusattu lähes puolta. Vähän yli puolet, eli 56 % vastasi, että heitä ei ole kiusattu, tai ei osaa sanoa, onko kiusattu. (Taulukko 6.)

TAULUKKO 6. Perheen taloudellisen tilanteen kokemuksen yhteys siihen, onko tullut kiusatuksi (N = 98)

		On kiusattu (%)	Ei ole kiusattu tai ei osaa sanoa (%)	Yhteensä		
				(%)	n	
Taloudellinen tilanne	Huono tai kohtalainen	44	56	100	27	p = 0,047
	Hyvä	24	76	100	71	

Lisäksi haluttiin tutkia, onko perheen taloudellisen tilanteen kokemuksella vaikutusta siihen kiusaako nuori muita. Näiden kahden muuttujan yhteyttä ei kuitenkaan voida tarkastella luotettavasti, koska ristiintaulukoinnissa muodostui yksi solu, jossa vastaajamäärät olivat liian pieniä. (Taulukko 7.) Voidaan silti todeta, että tässä tutkimuksessa sekä hyvästä että huonommasta taloudellisesta tilanteesta kokevista nuorista noin 90 % vastasi, että ei ole kiusannut muita, tai ei osaa sanoa, onko kiusannut koskaan. (Taulukko 7.)

TAULUKKO 7. Perheen taloudellisen tilanteen kokemuksen yhteys siihen, onko kiusannut muita (N = 98)

		On kiusannut (%)	Ei ole kiusannut tai ei osaa sanoa (%)	Yhteensä		
				(%)	n	
Taloudellinen tilanne	Huono tai kohtalainen	11	89	100	27	p = 0,855
	Hyvä	10	90	100	71	

8.8 Nuorten ajatuksia aiheesta

Lomakkeen viimeisessä kysymyksessä nuorilla oli mahdollisuus kertoa omia ajatuksiaan aiheeseen liittyen. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 36 nuorta. Nuorilta tuli rohkeitakin kannanottoja ja he kertoivat avoimesti, millaisia ajatuksia ja tunteita kysely ja itse aihe heissä herätti.

Yhdessä nuoren antamassa vastauksessa muistutettiin, että *”on tärkeää huomioida kaikenlaisissa rahatilanteissa olevat henkilöt ja ymmärtää, ettei kaikilla ole samoja mahdollisuuksia”*. Eräs toinen nuori oli sitä mieltä, että *”nuorille pitäis tarjota enemmän maksuttomia paikkoja viettää aikaa kavereitten kanssa talvella-kin.”*

Parissa vastauksessa nousi selvästi esiin huoli oman perheen raha-asioista sekä näiden asioiden vaikutuksista nuoren omaan hyvinvointiin ja kehitykseen.

*”Olen muuttamassa toiseen kaupunkiin yksin. Se tulee olemaan kallista, pelottaa että vanhemmillani ei tule olemaan rahaa auttamaan minun asu-
mistani. Haen kyllä itsekin töitä.”*

*”Köyhyys vaikuttaa aika paljon lapsen, ainakin itseni kehitykseen ja mielen
hyvinvointiin. Olen niukka enkä uskalla pyytää mitään lahjoja tai kalliita*

asioita oikein keneltäkään, koska olen tottunut enemmän siihen, että toivoo mitä vain saa.”

Yksi vastaajista pohti, että voi olla olemassa muunkinlaista rikkautta kuin vain rahallista. Samassa vastauksessa hän myös mietti, että asioita arvostaa enemmän, kun niitä ei saa heti ostettua ja joutuu tekemään töitä kyseisen asian eteen.

“En ole köyhästä perheestä mutta asun äitini kanssa kahdestaan, mutta olen tajunnut sen, että ihmiset voi olla rahallisesti rikkaampia mutta ei välttämättä ole kokemuksellisesti rikkaampia. Asioita myös arvostaa enemmän, kun niitä ei saa heti ostettua vaan joutuu esim. tekemään kotitöitä sen saamiseksi.”

Osa nuorista pohti aihetta myös laajemmasta, yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Yksi nuori sanoi, että hänen mielestään *“Suomi pitää hyvin huolta köyhistä ihmisistä.”* Vastauksissa oltiin myös sitä mieltä, että *“valtio verottaa liikaa”*. *“Aika huono, että on köyhyyttä mutta tuskinpa kaikkien ihmisten taloudelliset huolet voitaisiin maksaa pois”*, pohti yksi vastaajista.

Vastauksista pystyi havainnoimaan nuorten asenteita köyhyyttä kohtaan. Eräs nuori esimerkiksi totesi, että *“köyhyys on asennekysymys”*, kun taas toinen nuori koki, että *“on kurjaa, että kaikilla ei tunnu olevan tarpeeksi rahaa edes arkisiin asioihin”*.

Myös kiusaamiseen liittyviä ajatuksia nousi pintaan. *“Kiusaaminen on syvältä”*, totesi eräs vastaaja. Yhdellä nuorista ei ollut kokemusta raha-asioihin liittyvästä kiusaamisesta, mutta hän pohti, että sellaista voisi hyvinkin tapahtua.

9 POHDINTA

Pohdintaosuudessa muodostetaan johtopäätökset, eli tulkitaan, onko päätutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin saatu vastaukset. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 264) Tämän opinnäytetyön päätutkimusongelma on, millaisia kokemuksia ja ajatuksia nuorilla on köyhyydestä. Tutkimuskysymyksiä on kolme:

- 1.) Onko nuorilla kokemusta köyhyydestä?
- 2.) Millaisia ajatuksia ja asenteita nuorilla on köyhyyteen liittyen?
- 3.) Onko perheen taloudellisella tilanteella vaikutusta nuoren arjen asioihin?

Opinnäytetyön toteutuksen vaiheet ja mahdolliset virheet avataan tarkasti luotettavuuden ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 232, 264) Lisäksi tarkastellaan, miten eettiset asiat, kuten kyselyyn vastanneiden ihmisarvo ja itsemääräämisoikeus, on otettu huomioon koko opinnäytetyöprosessin aikana. Tarkastellaan myös, miten tutkimustulokset linkittyvät teoriaan. Lopuksi nostetaan esiin kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 264–265.)

9.1 Luotettavuus ja eettisyys

Ennen tutkimuksen toteutusta olin yhteydessä erään vaasalaisen koulun rehtoriin puhelimitse. Kerroin mistä aiheesta teen opinnäytetyön ja kiinnostuksestani toteuttaa opinnäytetyökysely heidän koulunsa 9. -luokkalaisille. Puhelun jälkeen lähetin rehtorille sähköpostilla tutkimussuunnitelmani ja huoltajien tiedotekirjeen. Rehtorin tutustuttua tutkimussuunnitelmaan sovimme tapaamisen, jossa allekirjoitettiin tutkimuslupahakemus. Sovimme koska, miten ja missä aineistonkeruu tapahtuu. Myöhemmin lähetin rehtorille sähköpostitse nuorille suunnatun saatekirjeen ja linkin sähköiseen e-kyselylomakkeeseen. Rehtori lähetti saatekirjeen ja linkin 9. -luokkalaisten ryhmäohjaajille Wilma-tietojärjestelmässä. Ryhmäohjaajat lähettivät ne sovittuna aineistonkeruun ajankohtana oppilailleen. Sovimme, että

nuoret vastaavat kyselyyn ryhmänohjaajan tunnilla, opettajan läsnä ollessa. Vastaamiseen varattiin aikaa 15 minuuttia. Suljin kyselyn heti, kun ryhmänohjaajan tunti oli ohi.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu vastaajien ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, ja ne on otettu huomioon myös tässä opinnäytetyössä. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 25) Huoltajien ja nuorten saatekirjeissä kerrottiin tutkimuksen aihe, tarkoitus ja tavoite. Huoltajilla oli mahdollisuus ilmoittaa minulle ja koulun rehtorille, jos he eivät halunneet, että heidän huollettavansa vastaa kyselyyn. Nuorille annettiin myös mahdollisuus itse päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Kyselyyn vastaaminen on ollut täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Nuoret ovat vastanneet kyselyyn anonyymisti, ja lomakkeen kysymykset on laadittu niin, ettei vastaajaa ja vastausta pysty yhdistämään toisiinsa. Nuorten yksityisyyden säilyttämiseksi opinnäytetyössä ei ole kerrottu, missä koulussa kysely on toteutettu. Aineisto on säilytetty koko tutkimusprosessin aikana niin, ettei siihen ole kenelläkään muulla mahdollisuutta päästä käsiksi. Koko aineisto on poistettu opinnäytetyön valmistuttua. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 25–27.)

Laajan vastaajamäärän ansiosta pystyttiin tutkimaan esimerkiksi muuttujien yhteyttä toisiinsa ristiintaulukoimalla. Lisäksi saatiin kerättyä paljon erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia köyhyyteen liittyen. Toisaalta suuri vastaajamäärä toi myös omat haasteensa tulosten analysointiin ja raportointiin. Avoimiin kysymyksiin saatujen vastausten analysointi aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä oli työläs prosessi. Tulosten analysoinnin ja raportoinnin aikana piti jatkuvasti ottaa huomioon tutkijan puolueettomuus eli objektiivisuus. Omilla ennakkokäsityksillä ja -ajatuksilla, mielipiteillä ja kokemuksilla ei saanut olla vaikutusta johtopäätöksiin. On kuitenkin myönnettävä, että laadullisten kysymysten tulkintaan ja havainnointiin vaikuttaa lähes poikkeuksetta tutkijan oma tausta ja muut henkilökohtaiset piirteet. (Tuomi & Sarajärvi, 2017, alaluku 6.1) SPSS-ohjelman käytössä oli puolestaan ris-

kinä, että tutkija syötti kaikki määrällisten kysymysten vastaukset yksin SPSS-ohjelmaan, mikä lisäsi riskiä virheisiin. Tämä riski kuitenkin tunnistettiin, ja ohjelmaan syötetty aineisto tarkastettiin pariin kertaan läpi virheiden varalta.

Tutkimuksen toteutuksen aikana ja sen jälkeen havaittiin muutamia asioita, jotka saattoivat vähentää tutkimuksen reliabiliteettia eli toistettavuutta. (Hirsjärvi ja muut, 2009, s. 231) Missään vaiheessa ei selvitetty, montako 9. -luokkalaista nuorta on kyseisessä koulussa. Ei siis voida tietää, kuinka moni nuori jätti mahdollisesti vastaamatta kyselyyn. Lisäksi on olemassa mahdollisuus, että tutkijalle ja ryhmänohjaajille ei ole edennyt tieto siitä, että joku huollettavista ei saa vastata kyselyyn. Tutkija ei myöskään pystynyt olemaan fyysisesti paikalla silloin, kun aineisto kerättiin. Tämä lisää epävarmuutta siitä, ovatko kaikki paikalla olleet nuoret vastanneet kyselyyn, ja ovatko opettajat valvoneet tilannetta.

Kyselyyn saaduissa vastauksissa esiintyi yllättävän paljon virheitä, eli nuoret eivät olleet toimineet annettujen ohjeiden mukaan. Voidaan pohtia, mistä tämä johtuu. Ovatko nuoret saaneet riittävästi aikaa ja yksityisyyttä vastata kyselyyn? Oliko vastaus tilanne rauhallinen? Oliko kysymysten asettelu nuorten mielestä epäselvä tai vaikeasti tulkittavissa? Vai oliko kysely liian pitkä? Saatujen kolmenkymmenen palautteen perusteella kysely koettiin pääasiassa kuitenkin hyväksi, monipuoliseksi ja mielenkiintoiseksi.

9.2 Johtopäätökset

Noin neljäsosa nuorista koki perheensä taloudellisen tilanteen melko huonoksi tai kohtalaiseksi. Suurin osa kyselyyn vastanneista nuorista koki, että heidän perheensä ei ole köyhä, ja perheen taloudellinen tilanne on hyvä. Pojat kokivat huomattavasti tyttöjä useammin perheen taloudellisen tilanteen hyväksi. Myös Eskelisen ja Sirosen (2017, 41) artikkelin mukaan sukupuolella on vaikutusta siihen, kuinka suuri riski on kokea köyhyyttä. Tässä tutkimuksessa taustamuuttujilla, eli

sukupuolella, työkokemuksella ja sisarusten määrällä ei kuitenkaan havaittu olevan merkitsevää yhteyttä koettuun perheen taloudelliseen tilanteeseen, eli tuloksia ei voi yleistää perusjoukkoon.

Osalla tutkimukseen osallistuneista nuorista oli omakohtaista kokemusta köyhyydestä. Kaikista tutkimukseen osallistuneista nuorista 6 %, eli kuusi nuorta koki perheensä olevan köyhä. 12 % vastaajista ei osannut vastata tähän kysymykseen. Voidaan pohtia, ovatko nämä 12 % vastaajista kokeneet köyhyyttä, mutta eivät vain osaa tunnistaa sitä? Köyhyyttä kokevat nuoret ajattelivat köyhyydellä olevan keskimäärin vähän vaikutusta heidän arkensa asioihin. Kyselyyn tuli kuitenkin myös yksittäisiä vastauksia, joiden perusteella köyhyydellä on paljonkin vaikutusta arjessa. Aikaisempien tutkimusten tavoin (Vinberg & Pelastakaa Lapset, 2023, s. 16; Sarkia & Välivaara, 2024, s. 28) myös tässä opinnäytetyössä kävi ilmi, että köyhyydellä koettiin olevan erityisesti vaikutusta harrastamiseen ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Vähiten vaikutusta koettiin olevan koulunkäyntiin. Yksi nuori kertoi, että hän kokee köyhyyden vaikuttavan hänen kehitykseensä ja mielen hyvinvointiin. Lisäksi pelättiin, että vanhemmat eivät pysty auttamaan rahallisesti sitten, kun nuori muuttaa kotoa yksin asumaan.

Nuoret kokivat, että perheen taloudellisella tilanteella ei ole vaikutusta kiusatuksi tulemiseen. Muuttujia ristiintaulukoimalla saatiin kuitenkin tulos, jonka mukaan hyvä taloudellinen tilanne suojelee merkittävästi kiusaamiselta. Nuorilla, jotka kokivat perheen taloudellisen tilanteen huonoksi tai kohtalaiseksi, oli huomattavasti enemmän kokemusta kiusatuksi tulemisesta, kuin taloudellisen tilanteen hyväksi kokevilla. Myös aikaisemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että perheen pienituloisuus on yhteydessä kiusatuksi tulemiseen ja yksinäisyyden kokemukseen. (Vinberg, 2023, s. 22; Sarkia & Välivaara, 2024, s. 24)

Köyhän nuoren elämässä ei välttämättä toteudu kaikki Erik Allardtin hyvinvointiteorian ulottuvuudet, eli *having*, *loving* ja *being*. (Martela, 2022, s. 570) Nuoret ajattelivat, että köyhän ja rikkaan nuoren erottaa toisistaan erityisesti materiaalis-

ten asioiden perusteella (having). Köyhällä nuorella kuvailtiin olevan vanhat ja rikinäiset vaatteet ja muut tavarat. Nuoret ajattelivat myös, että köyhän perustarpeet eivät täyty. Köyhän nuoren kaverisuhteet kärsivät, koska ei ole varaa osallistua asioihin, jotka maksavat (loving). Lisäksi köyhällä ajateltiin olevan heikot harrastusmahdollisuudet (doing). Työttömyys ja matalapalkkainen työ nähtiin ylivoimaisesti suurimpana syynä köyhyyteen. Voidaan todeta, että nuorten näkemyksen mukaan köyhällä nuorella on jokaisessa hyvinvoinnin ulottuvuudessa, eli tarpeessa, puutoksia. Tästä voidaan karkeasti päätellä, että köyhällä nuorella ei täyty hyvän elämän edellytykset.

Nuorilla on melko yhtenäinen ajatus siitä, millaisia asioita köyhyyteen liittyy ja mistä tunnistaa köyhän nuoren. Nuoret tarkastelivat suhteellista köyhyyttä, ja tunsivat monipuolisesti erilaisia haasteita suomalaisen köyhän nuoren arjessa. Vastauksista pystyi huomaamaan, että suomalaisten nuorten arjessa vaatteilla ja tavaroilla on suuri merkitys. Materialilla on vaikutusta nuorten sosiaalisiin suhteisiin. Ikätoverien suhtautuminen voi esimerkiksi olla erilainen riippuen siitä, millaisia vaatteita ja tavaroita omistaa. Köyhään nuoreen liitettiin selkeitä stereotyyppioita. Suurin osa köyhyyttä kuvailevista sanoista oli neutraaleja, mutta joukosta löytyi myös negatiivissävytteisiä, leimaavia kuvauksia. Köyhällä nuorella ajateltiin esimerkiksi olevan huono hygienia, eli hän haisee paljon ja on likainen. Köyhää kuvailtiin myös sanoilla ”taskuvaras” ja ”lokki”. Nuoret kokivat, että köyhä ”pummii” muilta. Tällä tarkoitetaan ilmeisesti erilaisten asioiden kerjäämistä tai pyytämistä.

Nuorten yksittäisistä vastauksista pystyi havainnoimaan asennetta köyhyyttä kohtaan. Kaikkiin näihin nuorten asenteisiin voi vaikuttaa esimerkiksi heidän oman elämänsä lähtökohdat, kokemukset, opitut ajatusmallit ja persoona. Vaikka enemmistöllä nuorista ei ollut omakohtaista kokemusta köyhyydestä, pystyivät he silti asettumaan köyhän asemaan. Osa vastaajista tuns selvästi empatiaa ja surua köyhä kohtaan. Erään nuoren mielestä köyhyys oli asennekysymys. Nuorilla oli ristiriitaisia ajatuksia myös Suomen valtion roolista köyhien tukemisessa. Eräs nuori

koki, että Suomi pitää hyvää huolta köyhistä. Osa nuorista ajatteli, että valtio verottaa liikaa. Yksi nuori pohti, että on epätodennäköistä, että kaikkien ihmisten taloudellisia huolia pystyttäisiin maksamaan pois.

9.3 Kehitysehdotukset ja jatkotutkimusaiheet

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että lapsiperheköyhyys on lisääntymässä Suomessa. Tässä tutkimuksessa tuli ilmi, että jopa kuusi vastaajista koki perheensä köyhäksi. Lisäksi noin neljäsosa nuorista koki perheen taloudellisen tilanteen melko huonoksi tai kohtalaiseksi. Tämä on huolestuttava tieto, josta aikuisten tulisi ottaa vastuuta. Mitä pitäisi tehdä, jotta lapsiperheköyhyys vähenisi?

Nuoret ovat huolissaan tulevaisuudestaan. Nykypäivänä jo nuoriltakin työnhakijoilta vaaditaan aikaisempaa työkokemusta ja alan koulutusta. Lisäksi työnhakijoita on huomattavasti enemmän kuin työpaikkoja, joten kaikki eivät yksinkertaisesti saa töitä, vaikka olisivat kuinka aktiivisia. Myös kesätöitä on aikaisempaa vähemmän tarjolla. Opiskelija ei enää pärjää Kelan tuilla, vaan tekee mahdollisuuksien mukaan myös töitä opiskelujen ohessa. Kaikilla ei ole myöskään läheistä tukiverkostoa, jolta saisi apua haastavissa elämän tilanteissa. Nuoret ovat stressaantuneita ja uupuneita jo ennen työelämää. Lisäksi ilmastonmuutos, sodat, sosiaalisen median luomat paineet ja muut ulkoa tulevat odotukset saavat nuoret ahdistuneiksi.

Erilaiset mielenterveysongelmat ja yksinäisyys ovat lisääntyneet, ja nämä voivat olla myös yhteydessä köyhyyteen. Köyhyys puolestaan lisää riskiä syrjäytymiseen ja kiusatuksi tulemiseen. Esimerkiksi järjestöillä, vapaaehtoistyöllä ja vertaistukiryhmillä on tärkeä rooli köyhyyden, yksinäisyyden ja mielenterveysongelmien ehkäisyssä. Kouluissa ja harrastustoiminnassa voitaisiin entistä aktiivisemmin kertoa näistä matalankynnyksen palveluista. Näistä palveluista nuoret voivat saada apua erilaisiin elämän haasteisiin. Myös oikea-aikainen tuen tarjoaminen on oleellista. Tämä vaatii kuitenkin sen, että nuoren haasteet osataan tunnistaa ja niihin tartutaan kiinni ajoissa.

Tämän opinnäytetyön ja muiden aikaisempien tutkimusten perusteella perheet tarvitsevat yhteiskunnalta enemmän rahallista tukea lastensa harrastuksiin. Nuorille tulisi tarjota myös enemmän maksuttomia vapaa-ajan paikkoja, missä he voivat viettää turvallisesti aikaa kavereiden kanssa. Tutkimusten mukaan köyhillä nuorilla on heikot mahdollisuudet harrastamiseen. Monet suomalaisia kiinnostavat liikuntaharrastukset kuten jääkiekko, hiihto ja taitoluistelu maksavat todella paljon. Ne ovat harrastuksia, jotka kiinnostavat monia lapsia ja nuoria, mutta heillä ei ole siihen varaa perheen heikon taloudellisen tilanteen vuoksi. Osa joutuu myös keskeyttämään itselleen rakkaan harrastuksen taloudellisista syistä. Tutkimusten mukaan heikko osallisuus ja toimijuus lisäävät lasten ja nuorten syrjäytymistä, yksinäisyyttä ja pahoinvointia. Harrastamisella ja mielekkäällä vapaa-ajan toiminnalla on positiivisia vaikutuksia nuoren fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Harrastuksen avulla nuori voi esimerkiksi löytää uusia ystäviä ja liikkua enemmän. Harrastaminen voi lisätä myös nuoren itsevarmuutta ja rohkeutta, mistä on hyötyä myös myöhemmin elämässä. Harrastamisen Suomen malli on hieno esimerkki siitä, miten myös vähävaraisten lasten ja nuorten harrastamista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia voidaan tukea.

Tällä hetkellä rahaan ja talouteen liittyvien asioiden oppiminen on mielestäni liikaa yksilön ja vanhempien vastuulla. Tutkimusten mukaan köyhyys on periytyvää ja ylisukupolvista. Tästä syystä yläkoulussa voitaisiin ottaa osaksi opetussuunnitelmaa rahaan ja talouden hallintaan liittyvät asiat. Näin voitaisiin ehkäistä köyhyyttä, joka johtuu esimerkiksi velkakierteistä. Kaikkien nuorten perheissä ei esimerkiksi puhuta rahasta ollenkaan. Kotoa saatetaan saada myös sellainen malli, jossa rahaa ei käytetä järkevästi. Lisäksi rahaan ja talouteen liittyvät asiat olisi hyvä tuoda esiin sosiaalisessa mediassa ja uutisissa niin, että nuorellakin on mahdollisuus oppia uutta ja ymmärtää, mistä puhutaan. Köyhyyden kokemuksista ja taloudellisista haasteista pitäisi ylipäättään puhua enemmän. Näin voitaisiin vähentää aiheeseen liittyvää häpeää. Esimerkiksi kynnyksellä hakea apua voisi avoimen keskustelun avulla pienentyä huomattavasti.

Suomen hallituksella ja hyvinvointialueen päättäjillä on suuri vastuu köyhyyden ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä. He pystyvät tekemään päätöksiä, jotka tukevat pienituloisia, vähemmistöryhmiä ja heikossa asemassa olevia. Esimerkiksi mielenterveyspalveluihin voisi satsata rahallisesti enemmän, ja toimeentulotuesta, opintotuesta ja järjestötyöstä pitäisi yrittää olla leikkaamatta. Jokaisella suomalaisella lapsella tulee olla oikeus varhaiskasvatukseen ja laadukkaaseen kouluun, jossa hänen yksilölliset tarpeensa otetaan huomioon. Panostamalla perheiden, lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin taataan kirkkaampi tulevaisuus myös koko yhteiskunnalle.

Köyhyys on laaja ja monipuolinen aihe, joten siitä voisi varmasti keksiä paljon erilaisia jatkotutkimusaiheita. Yksi jatkotutkimusaihe voisi esimerkiksi olla, millaisia vaikutuksia koetulla köyhyydellä on lapsen arkeen vanhempien näkökulmasta. Olisi myös mielenkiintoista tuoda esiin tyttöjen kokemukset köyhyydestä, koska tutkimusten mukaan he kokevat köyhyyttä, kiusaamista ja yksinäisyyttä useammin kuin pojat. Lisäksi voitaisiin toteuttaa pitkäaikainen toiminnallinen tutkimus, jossa yläkouluikäisille nuorille opetettaisiin koulussa talouden hallintaan liittyviä asioita. Myöhemmin selvitettäisiin, millaisia hyötyjä tästä opetuksesta on ollut nuorille.

LÄHTEET

Adams, T. (28.2.2016) Interview. John Cacioppo: 'Loneliness is like an iceberg – it goes deeper than we can see.' The Guardian. Noudettu 23.01.2025 osoitteesta <https://www.theguardian.com/science/2016/feb/28/loneliness-is-like-an-iceberg-john-cacioppo-social-neuroscience-interview>

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*. 34 (4), 215–225.

Eskelinen, N. & Sironen, J. (2017). Köyhyys - syitä ja seurauksia. Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto EAPN-Fin. Noudettu 04.02.2025 osoitteesta <https://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2013/04/Koyhyys-syita-ja-seurauksia-2017.pdf>

Falk, S., Muuronen, K., Sarkia, A. & Sellergren, H. (22.4.2021). Lapsiperheköyhyys koskettaa pikkulapsiperheitä - ja on juuri silloin haitallisinta. [Blogikirjoitus]. Lastensuojelun Keskusliitto. Noudettu 31.10.2022 osoitteesta <https://www.lskl.fi/blog/lapsiperhekoxyhyys-koskettaa-pikkulapsiperheitä-ja-on-juuri-silloin-haitallisinta/>

Helne, T. & Hirvilammi, T. (2021). Puristuksissa? Nuoret ja kestävä hyvinvoinnin ehdot. Kela. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021060132534>

Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät [audio]. Gaudeamus. [BookBeat äänikirjapalvelu 2025].

Karvonen, S. & Salmi, M. (toim.) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos*. (2016). *Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla*. Työpaperi 30/2016. Helsinki. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-742-8>

Karvonen, S., Kestilä, L. & Saikkonen, P. (toim.) *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos*. (2022). *Suomalaisten hyvinvointi 2022*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-996-2>

Kela. (2024a). *Lapsiperheet*. Lyhyesti ja selkeästi. Noudettu 19.01.2025 osoitteesta <https://www.kela.fi/esitteet-asiakkaille#lapsiperheet>

Kela. (2024b). Parhaan kuvan köyhyydestä saa yhdistämällä eri mittareita. Noudettu 07.05.2025 osoitteesta <https://tietotarjotin.fi/uutinen/1114964/parhaan-kuvan-koyhyydesta-saa-yhdistamalla-eri-mittareita>

Martin, L., Kokko, S., Villberg J., Suomi, K. & Kwok, Ng. (2023). Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, liikuntatilanteet, liikkumisympäristöt ja liikkumisen seurantalaitteet. Teoksessa Kokko, S. & Martin, L. (toim.) *Lasten ja nuorten liikuntakäyt-*

täytyminen Suomessa: LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. (16–29). Valtion liikunta-
neuvoston julkaisuja 2023:1. Valtion liikuntaneuvosto. Noudettu 07.05.2025
osoitteesta <https://www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/liitu-2022/>

Kontula, O. (toim.) & Väestöliitto. (2011). Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnelli-
suuden tulevaisuus: Väestöliitto ja hyvä elää. Väestöliitto.

Korhonen, L. (2021). Kasvu ja kehitys eri-ikäkausina. Terveyskirjasto Duodecim.
Kustannus Oy Duodecim. Noudettu 12.01.2023 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>

Laki toimeentulotuesta. 30.12.1997/1412. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971412>

Lastensuojelun Keskusliitto. (28.2.2020). Parasta lapsuutta, mitä rahalla saa -
mitä on lapsiköyhyys, eriarvoisuus ja niukkuus Suomessa? Noudettu 11.11.2022
osoitteesta <https://www.lskl.fi/uutiset/parasta-lapsuutta-mita-rahalla-saa-mita-on-lapsikoyhyys-eriarvoisuus-ja-niukkuus-suomessa/>

Lohikoski, L. (2010). Suuri osa pienituloisista elää perusturvan varassa. Hyvinvoin-
tikatsaus 4/2010 - Turvattomuus. Tilastokeskus. Noudettu 04.02.2025 osoit-
teesta https://stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-13_001.html

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2024). 12–15-vuotiaan persoonallisuuden ke-
hitys. Noudettu 30.01.2025 osoitteesta <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2025a). Nuoren aivojen kehitys. Noudettu
30.01.2025 osoitteesta <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/nuoren-aivojen-kehitys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2025b). Nuori-vanhempi-aikuinen-sanakirja.
Vastauksia murrosikäisen vanhemmalle. Noudettu 27.02.2025 osoitteesta
<https://www.mll.fi/aineistot/nuori-vanhempi-aikuinen-sanakirja/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2025c). Kiusaaminen. Noudettu 06.04.2025
osoitteesta <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/>

Martela, F. (2022). Hyvinvoinnin mittaus edellyttää hyvinvoinnin teoriaa: Erik Al-
lardtin hyvinvoinnin ulottuvuudet päivitettyinä nykyaikaan. Yhteiskuntapolitiikka
87 (2022):5–6. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022112366604>

Marttunen, M., Huurre T., Strandholm, T. & Viialainen, R. (toim.) (2013) Nuorten
mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille. Opas 25.
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-647-2>

Metsäniemi, P. (2024). Mitä terveys on? Terveyskirjasto Duodecim. Kustannus Oy Duodecim. Noudettu 08.02.2025 osoitteesta <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00903>

Mieli. Suomen mielenterveys ry. (2023). Nuoruusikä. Noudettu 27.02.2025 osoitteesta <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/nuoruusika/>

Myllyniemi, S. & Berg, P. (2013). Nuoria liikkeellä! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Kopijyvä.

Nuorisolaki. 21.12.2016/1285. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>

Opetushallitus. (2022). Köyhyys. Noudettu 03.11.2022 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ville-ja-oikeudenmukaisuus-15>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2021). Liikkumissuositus 7–17-vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:19. Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-853-3>

Saari, J. (toim.) (2005). Köyhyyspolitiikka: Johdatus sosiaalipolitiikan ytimeen. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

Saari, J. (toim.) (2011). Hyvinvointi: Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Gaudeamus.

Sarkia, A. & Väliavaara, P. (2024) Pelastakaa Lapset sekä Yhden Vanhemman Perheiden Liiton nuorten kehittäjäryhmä Tsempparit. Lapsen ääni 2024 – Lasten kokemuksia hyvinvoinnista, arjesta ja pienituloisuudesta. Noudettu 06.05.2025 osoitteesta <https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/lapsen-aani-2024-lasten-kokemuksia-hyvinvoinnista-arjesta-ja-pienituloisuudesta/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2022). Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Noudettu 03.11.2022 osoitteesta <https://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2010). Sosioekonomiset terveyserot ja niiden kaventaminen. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201301301703>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). Lasten ja nuorten hyvinvointi – Koulu-terveyskysely 2023. Tilastoraportti 48/2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124224>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024a). Hyvinvointi- ja terveyserot. Noudettu 30.01.2025 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024b). Kouluterveyskysely. Noudettu 20.02.2024 osoitteesta <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024c). Keskeisiä käsitteitä. Noudettu 09.02.2025 osoitteesta <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita>

Tilastokeskus (2022). Ryväotanta. Noudettu 11.11.2022 osoitteesta <https://www.stat.fi/meta/kas/ryvasotanta.html>

Tilastokeskus. (2024). Pienituloisia 736 800 vuonna 2023 [tulonjakotilasto]. Noudettu 30.01.2025 osoitteesta <https://stat.fi/julkaisu/cm49y0x3b1wpi07urvc30romg>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2017). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi [audio]. Tammi. [BookBeat äänikirjapalvelu].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.

Valtion nuorisoneuvosto. (23.7.2013) Nuorten oma käsitys nuoruuden ”ikärajoista” selvitetty. Noudettu 30.01.2025 osoitteesta <https://tietoanuo-rista.fi/nuorten-oma-kasitys-nuoruuden-ikarajoista-selvitetty/>

Varuhin, A. (8.12.2021). Suomisport. ”Tavoitamme kokonaisia ikäluokkia ja tuomme harrastamisen heidän ulottuvilleen” - Harrastamisen Suomen malli vie liikunnan vähän liikkuvien lasten ja nuorten luo. Noudettu 11.11.2022 osoitteesta <https://info.suomisport.fi/tavoitamme-kokonaisia-ikaluokkia-ja-tuomme-harrastamisen-heidan-ulottuvilleen-harrastamisen-suomen-malli-vie-liikunnan-myo-vahan-liikkuvien-lasten-ja-nuorten-luo/>

Vauhkonen, T., Kallio, J. & Erola, J. (2017). Sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuus Suomessa. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017102650308>

Viljanmaa, J. (2017). Mitä minä teen tämän teinin kanssa. Minerva.

Vinberg, J. & Pelastakaa Lapset. (2023). Lapsen ääni 2022 -raportti. Lasten ja nuorten kokemuksia perheen pienituloisuudesta: Hyvinvoinnin vajeet ja haasteet. Noudettu 23.01.2025 osoitteesta <https://www.pelastakaaalapset.fi/ajankoh-taista/lapsen-aani-2022-raportti/>

Vinberg, J. (2023). Lapsen ääni 2023 -raportti. ”Tuntuu että on niin erilainen kaikista”. Lasten kokemuksia pienituloisuudesta. Noudettu 05.05.2025 osoitteesta <https://www.pelastakaalapset.fi/ajankohtaista/lapsen-aani-2023/>

World Health Organization. (2025a). Health and Well-Being. Noudettu 08.02.2025 osoitteesta <https://www.who.int/data/gho/data/major-themes/health-and-well-being>

World Health Organization. (2025b). Mental health. Noudettu 16.02.2025 osoitteesta https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_1

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

15.1.2025 klo 14.53

9. LUOKKALAISTEN KOKEMUKSIA JA AJATUKSIA KÖYHYDESTÄ

9. LUOKKALAISTEN KOKEMUKSIA JA AJATUKSIA KÖYHYDESTÄ

OHJEET:

- Lue kysymykset ja vastausvaihtoehdot huolellisesti
- Valitse vastausvaihtoehto, joka kuvailee parhaiten tilannettasi tai ajatuksiasi ja joka tuntuu ensimmäisenä oikealta
- On tärkeää, että vastaat omien kokemustesi ja ajatustesi pohjalta
- Kysely on anonyymi eli kukaan ei saa tietää mitä sinä olet vastannut
- Annathan kaikille oman rauhan vastata!
- Kyselyyn vastaamiseen on varattu aikaa 15 minuuttia

* Pakollinen kysymys

1. 1.) Mikä on sukupuolesi? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Tyttö
- Poika
- Muunsukupuolinen
- En osaa sanoa

2. 2.) Onko sinulla sisarusia? Jos on, kuinka monta? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Ei ole
- On, 1-2 sisarusta
- On, 3-4 sisarusta
- On, 5 tai enemmän

3. 3.) Oletko ollut kesätöissä ja/tai tehnyt töitä koulun ohella? *

Merkitse vain yksi soikio.

- En ole ollut töissä (ohita kysymys nro 4.)
- Olen ollut kesätöissä
- Olen tehnyt koulun ohella töitä
- Olen ollut kesätöissä ja tehnyt koulun ohella töitä

4. 4.) Mihin olet käyttänyt töissä tienääsi rahat?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Olen laittanut ne säästöön tulevaisuuden varalle
- Olen käyttänyt ne omiin menoihin (esim. mopo, harrastukset, festarit)
- Olen auttanut perhettäni rahallisesti (esim. ruoka, laskut, vuokra)

5. 5.) Millaisena koet perheesi taloudellisen tilanteen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Todella huono
- Melko huono
- Kohtalainen
- Melko hyvä
- Todella hyvä

6. 6.) Oletko koskaan aikaisemmin kuullut käsitettä "suhteellinen köyhyys" ? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Olen kuullut aikaisemmin
- En ole kuullut aikaisemmin
- En osaa sanoa

7. **7.) Mistä asioista sinä tunnistat köyhän ja rikkaan nuoren? ***

Kerro ainakin yksi köyhälle ja yksi rikkaalle nuorelle ominainen piirre.

---

8. **8.) Koetko, että perheesi on köyhä? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- En (ohita kysymys nro 9.)
- En osaa sanoa (ohita kysymys nro 9.)

9. **9.) Arvioi kuinka paljon perheesi köyhyys vaikuttaa seuraaviin asioihin arjessasi.**

Napsauta ympyrää sopivan vastausvaihtoehdon kohdalta.

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Todella vähän	Vähän	Kohtalaisesti	Paljon	Todella paljon	En osaa sanoa
Hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harrastaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koulunkäynti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaaliset suhteet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tulevaisuuden suunnitelmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. **10.) Mistä asioista köyhyys voi mielestäsi johtua? ***

Voit valita useamman vaihtoehdon. Voit myös lisätä oman vastauksen kohdassa "muu".

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Työttömyys
- Matalapalkkainen työ
- Puutteellinen koulutus (ei ole käynyt esim. ammattikoulua tai lukiota)
- Mielen terveysongelmat
- Persoonallisuus
- Asenne
- Köyhyyden periytyminen
- Sairaus tai vamma
- Onnettomuus
- Useampi lapsi perheessä
- Yksinhuoltajuus
- Avioero
- Asuinpaikka
- Erilaiset riippuvuudet (esim. päihde- tai rahapeli riippuvuus)
- Muu: _____

11. **11.) Onko sinua kiusattu koskaan? ***

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista, ilkeitä puheita – mitä tahansa sellaista, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Lähde: Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

12. **12.) Koetko, että perheesi taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen, että sinua on tai ei ole kiusattu? ***

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä, perheeni taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen
- Ei, perheeni taloudellinen tilanne ei ole vaikuttanut siihen
- En osaa sanoa

13. **13.) Oletko sinä kiusannut koskaan muita? ***

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista, ilkeitä puheita – mitä tahansa sellaista, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Lähde: Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä olen
- En ole (ohita kysymys nro 14.)
- En osaa sanoa (ohita kysymys nro 14.)

14. **14.) Koetko, että perheesi taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen, että olet kiusannut muita?**

Merkitse vain yksi soikio.

- Kyllä, perheeni taloudellinen tilanne on vaikuttanut siihen
- Ei, perheeni taloudellinen tilanne ei ole vaikuttanut siihen
- En osaa sanoa

15. **15.) Vapaa sana! Tähän voit kertoa omia ajatuksiasi aiheeseen liittyen.**

---

16. 16.) Mitä mieltä olit kyselystä?**Kiitos kaikille kyselyyn vastanneille ja kaikkea hyvää tulevaan!**

Kiusaamiseen tai muihin huoliin kannattaa hakea apua luotettavilta aikuisilta, kuten koulukuraattorilta, opettajalta, omalta vanhemmalta tai joltain sukulaiselta. Netistä löytyy myös useita eri chatteja, joista saa keskusteluapua, neuvoja ja tukea ammattilaisilta. Esimerkiksi Lasten ja nuorten chat: <https://www.nuortennetti.fi/apua-ja-tukea/lasten-ja-nuorten-puhelin/lasten-ja-nuorten-chat/> ja Sekasin-chat: <https://sekasin247.fi/>

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms

Liite 2. Kirje huoltajille

HUOLTAJALLE

Hei,

olen Anniina Niemi, sosionomiopiskelija Vaasan ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyön aiheesta: **9. luokkalaisten nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyydestä**. Opinnäytetyöni tarkoituksena on ottaa selvää, onko [REDACTED] koulun 9.luokkalaisilla nuorilla kokemusta köyhyydestä, ja jos on, niin kuinka paljon he kokevat köyhyyden vaikuttavan muun muassa heidän hyvinvointiinsa, harrastusmahdollisuuksiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Lisäksi tutkin, miten nuoret suhtautuvat köyhyyteen eli millaisia ajatuksia siihen liitetään heidän keskuudessaan. Tavoitteena on tuoda esiin nuorten ääni, heidän omat kokemuksensa ja ajatuksensa.

Tutkimuksen tekemiseen on saatu asianmukainen lupa. Käytän tutkimuksen toteuttamisessa sähköistä e-lomaketta (netin kautta täytettävä kyselylomake). Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kyselyyn vastataan anonyymisti eli nuorten vastauksia ei pystytä tunnistamaan missään vaiheessa tutkimusta.

Jos ette halua, että huollettavanne osallistuu kyselyyn, ilmoitattehan siitä 23.3.2023 mennessä sähköpostitse minulle [REDACTED] ja [REDACTED] koulun rehtorille [REDACTED]

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii Aira Bragge Vaasan Ammattikorkeakoulusta, sähköposti [REDACTED]

Valmis opinnäytetyö tulee näkymään minun nimelläni osoitteessa www.theseus.fi viimeistään joulukuussa 2023.

Ystävällisin terveisin,

Anniina Niemi

Sosionomiopiskelija

VAMK

Liite 3. Saatekirje nuorille

SAATEKIRJE

Hei,

olen Anniina Niemi. Opiskelen Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi viimeistä vuotta. Teen opinnäytetyön aiheesta: **9. luokkalaisten nuorten kokemuksia ja ajatuksia köyhyydestä**. Opinnäytetyöni tarkoituksena on ottaa selvää, onko [REDACTED] koulun 9.luokkalaisilla nuorilla kokemusta köyhyydestä, ja jos on, niin kuinka paljon he kokevat köyhyyden vaikuttavan muun muassa heidän hyvinvointiinsa, harrastusmahdollisuuksiin ja sosiaalisiin suhteisiin. Lisäksi tutkin, miten nuoret suhtautuvat köyhyyteen eli millaisia ajatuksia siihen liitetään heidän keskuudessaan. Tavoitteena on tuoda esiin nuorten ääni, heidän omat kokemuksensa ja ajatuksensa aiheesta.

Toivon, että mahdollisimman moni nuori vastaisi opinnäytetyöni kyselyyn. Kyselyyn vastaaminen on kuitenkin täysin vapaaehtoista. Kysely toteutetaan netin kautta täytettävä lomakkeena ja siihen vastataan luokassa, puhelimella tai tietokoneella, opettajan läsnä ollessa. Kyselyyn vastataan anonymisti ja vastaukset ovat salaisia, eli vastaajia ei pystytä tunnistamaan missään vaiheessa tutkimusta.

Kiitos jo etukäteen vastauksistanne!

Valmis opinnäytetyö tulee näkymään minun nimelläni osoitteessa www.theseus.fi viimeistään joulukuussa 2023.

Ystävällisin terveisin,

Anniina Niemi

Sosionomiopiskelija

VAMK